

HS BREV TILL HA

1920

2.1.	1 s.	1.7.	1 s.
3.1.	1 s.	4.7.	1 s.
5.1.	1 s.	5.7.	1 s.
13.1.	2 s.	9.7.	1 s.
18.1.	1 s.	14.7.	1 s.
20.1.	1 s.	24.7.	1 s.
2.2.	2 s.	27.7.	1 s.
8.2.	3 s.	29.7.	1 s.
12.2.	1 s.	30.7.	2 s.
19.2.	1 s.	1.8.	1 s.
23.2.	1 s.	9.8.	1 s.
27.2.	1 s.	11.8.	1 s.
29.2.	1 s.	15.8.	2 s.
1.3.	1 s.	17.8.	2 s.
3.3.	1 s.	21.8.	2 s.
4.3.	1 s.	31.8.	1 s.
5.3.	1 s.	1.9.	1 s.
7.3.	1 s.	7.9.	1 s.
10.3.	1 s.	9.9.	1 s.
14.3.	1 s.	15.9.	1 s.
19.3.	1 s.	16.9.	1 s.
20.3.	2 s.	21.9.	2 s.
23.3.	1 s.	26.9.	2 s.
26.3.	1 s.	30.9.	2 s.
28.3.	1 s.	7.10.	1 s.
1.4.	1 s.	9.10.	1 s.
8.4.	1 s.	11.10.	1 s.
11.4.	1 s.	12.10.	1 s.
14.4.	1 s.	15.10.	1 s.
19.4.	1 s.	20.10.	1 s.
23.4.	1 s.	22.10.	1 s.
24.4.	1 s.	26.10.	1 s.
17.5.	1 s.	6.11.	1 s.
24.5.	1 s.	10.11.	1 s.
29.5.	1 s.	11.11.	1 s.
31.5.	1 s.	14.11.	1 s.
2.6.	2 s.	17.11.	1 s.
19.6.	1 s.	26.11.	1 s.
20.6.	1 s.	29.11.	1 s.
26.6.	2 s.	30.11.	1 s.
30.6.	2 s.	4.12.	1 s.
		7.12.	1 s.
		11.12.	1 s.
		20.12.	1 s.
		29.12.	1 s.
		31.12.	1 s.

Varmt, djupt skriver du till mig - tack att du ej gick, då hade jag intet, du är god.
 Kunde du leva med sorg, ändå leva och känna vänskap, hur kan jag då annat. Men du skall vara bara glad om jag får ro - inte sörja, jag får det så bra. Du skall leva ditt liv.
 Men jag försöker leva. Jag vet ej vad det är -
 Fotografien var jag så glad över - jag gav den ej för hela världen - såg bara något nytt, du skall ju leva, ej bara ha ro nu.
 Om du blir olycklig, då först blir jag det. -
 Mamma säger att du skrivit om Köpenhamn - var?
 Den torsdag du reste var i H-bladet det väntade.
 Jag skall ej läsa mer Dégénééré.
 Helene

Rimbaud. (Ur företalet.)

Rimbaud är en mystiker i vildhetstillstånd, en källa som förlorar sig och åter kväller fram. Hans liv ett missförstånd, ett försök förgäves, att genom flykt undkomma den röst som bjuder honom och återkastar och som han ej vill erkänna - tills tillintetgjord, benet krossat?, på en hospitalsäng i Marseille, han vet!
 Så kort hans bana var kan man skönja 3 perioder.
 Den första är våldets, Mannen rent ut, det blinda geniet som kommer till som en blodstråle, som ett skrik som ej kan återhållas, i vers av oerhörd styrka och kärvhet.
 Den andra perioden är dens som ser. 'Ordets alkemi' kallar han den metod, den nya konst han inviger.
 "Det verkliga livet är borta.
 Vi äro ej i världen. Det är ej fly det gäller men finna platsen och formeln. Återfinna vårt primitiva tillstånd som Solens son".
 Om morgonen när mannen och minnena ej vaknat på en gång, eller under en lång dagsmarsch på vägar, mellan själen och kroppen i rytm uppstår en "solution de continuité". En slags hypnos, ett tillstånd av mottaglighet, språket får mindre värde som uttryck än tecken; en refrain, en fras som upprepas blir något som slutar med att coagulera medvetandet medan vår inre spegel kommer i ett nästan materiellt tillstånd av känslighet. Allt avspeglas direkt på vår fantasi - vi äro i communication.
 Det är detta vandrarens dubbla tillstånd som berättas i "les Illuminations", å ena sidan små vers som likna en barnvisa, å den andra oordnade bilder -
 Poeten finner ej uttryck när han söker ord utan när han försätter sig i ett tyst tillstånd och låter naturen passera över (på) sig.
 "Denne herre vet ej vad han gör, han är en engel."
 Tredje perioden. Då är han mästare över sin konst, en prosa så impregnerad av ljudet som en gammal Stradivarius. Det inre rimmet är utvecklats - tanken utvecklas ej logiskt utan som i musiken.
 Jag har läst ett par poem - om barn^ψ - där är något jag känt. Modern som läst läxan med barnet, går tillfredsställd och stolt - ser ej i de blå ögonen barnets själ lämnad i äckel (motvilja). Sedan barnets intryck. Det måste mycket tänkas på det
 Något har jag känt på det sättet.
 Tack - och läs ej det jag skrivit, förr än du har tid, lust.

Mycket är ren kubism - en stor familj, Daumier, Guys, Rubister Beaudelaire, Verlaine, Rimbaud o.a.
 Det liknar Verlaines "Caleidoscope".

3/1 -20

Sist när du var här sade jag något som inte var sant, bara till hälften sant. Du var så storartad, sade 'om du skulle bo med mig' - 'det är inte något hem' sade jag.

För mig är det ställe ett hem där du tittar in någongång, pratar eller är tyst, ser på bilder - jag menar bara att du måste få allt, du är ung.

Jag menade väl.

Skriv nu ej - du har annat att att [sic!] göra. Jag skall läsa om ditt brev, där var så mycket att jag bävar, har läst det en gång.

Jag skall bara försöka få kraft.

Lev du lycklig.

H.

5/1 -20

Einar.

Trettondagsafton - jag har sett på julklappen, min Guys, och var ej ensam då. En dam i ett ekipage - ryttare och tumult draga förbi, en dam, två damer, och en gata i österland som jag ville klippa, dela! Och aldrig kan jag göra det så med min tunga hand, har bara stor, stilla glädje av det. Man skulle icke vara till, bara se på andra.

8 jan.

Det manliga fina svaret i H.bl. har jag nu läst - tack, luften skall bli renare och fosterlandet mer för oss.

(Hade först bara sett Tandefelts.)

Rimbaud blottar mycket hos mänskan, man håller andan och så är han Ψ poeten, men ej som andra poeter, han gör det ej poetiskt [.] det är han själv och allt verkar så på honom. Han älskar ej just kvinnorna. "Sovaren i dalen" är en liten fin - och i "Une saison en enfer" (3 perioder) var en bit. - Dégénééré!^(X) och det var om den man som lärde mig se min olycka, en förfärlig man - det var han i "L'époux infernal."

Vad där är mycket av det du skrivit, och mycket av det jag känt.

Något litet i stilen av Pascal som är så bekant.

Han skriver i ett frörum i en gammal lantgård, där är en stor kamin, med ett krucifix, där det skrivna bränns. Vad fick han - ett amputerat ben - döden.

"Så snart idén om syndafloden lugnat sig.

En hare stannade i sainfoin^(XX) och små rörliga klockor, sade sin bön till rägnbågen, genom spindelnätet. Oh! ädelstenarna som gömde sig, - blommorna som redan tittade." - sådant finns med. En gång läser du Rimbaud, din broder.

Nu skrivs där uppe en skogsbok!

11/1 -20

Du var mycket god som kom hit.

Det soliga rummet har jag ej fått ännu, 'fröken' är för trött att flytta nu.

Mamma var så glad över ditt vänliga brev, ber mig tacka.

Hon har lovat flytta hit med mig när jag får sal och rum, i juni, och hon har nu det hoppet att leva på. Att ha något och icke ge! tror du Tyra skulle förlåta det?

Nanna målades i grönaktigt och svart, röd kolt - och ingen dager i det hela, målas litet än på kolten. Det mörka rummet tog all dager bort.

I det andra vill jag måla min 'fröken', hon är en Greco-madonna ibland, hon måste målas modellerat, dager och skugga. Hon kunde göras storartad - men ej av mig.

Jag är långt borta. från målning.

'Sierskan' hade frågat före jul om jag haft ett kärt besök - hon hade sett det i sina kort. Man skall hålla sig från sådant.

Det var Rimbaud som kom mig att tänka på den der [sic!] boken jag talade om för Tyra - det att ens själs spegel blir bar - och där speglar ej något från urtiden - man vet ej vad det är.

Helene

(X) troligen är hela 'Enfer' Dégénééré

(XX) ett välluktande gräs

Einar.

Gjorde jag inte orätt om jag talade bara om ljust, milt, hos Rimbaud. Där finns förfärligt.

1 perioden.

"Mais, Ô femme, monceau d'entrailles! pitié douce! (Les Soeurs de Charité.)

"Kan en dags framgång söva vår skam över vår 'fatala' oskicklighet."

2 p.

"Ditt minne och dina sinnen äro blott ditt skapande infalls föda."

1 p.

En hemsk är "la première communion" om små "Jesu brudar"

"De fattiga i kyrkan" gnida pelarna flottiga, kvinnor med ett slags barn" blinda som hundar leda in på gårdarna, där uppe en Jesus som gulnat i det bleka ljuset, damer, fadda sidenveck gröna småleenden - de fina damerna - o Jesus - leversjukdom - låta vigvattnet kyssa sina gula fingrar."

3 p.

"Hösten ren! - Men varför begråta en evig sol om vi äro sysselsatta med att upptäcka det gudomliga ljuset - långt från människor som dö under årstider.

"Jag är rädd för vintern för att den är bekvämhetens (comfort) årstid."

Men ingen väns hand! och var hämta hjälp? Vad talade jag om en väns hand! - jag har sett kvinnornas helvete där nere; - och det är mig 'loisible' att äga sanningen i en själ och en kropp.

kursiv av förf.

slutet på En Saison i helvetet.

(där fanns den engelsman, som sade till mig, älska mig bliv min hustru - och sedan du är för sjuklig.)

3 p.

"Jag är inte fånge av mitt förnuft."

"- jag, mitt liv är icke tillräckligt vägande (tungt), det flyger och vilar (svävar) långt över handlingen."

Detta är valt "an hasard", jag kan inte välja en, och kan ej skriva det värsta - som är så sannt.

Jag har ju ej läst Prinz von Homburg, tycker av det sagda att han hade något hopp, ännu fanns förnyandet. Sin älskade gav han - han hoppades väl få henne igen om han blott levde, levde. Vem är ej svag. Vad är det att deklamera "härlig är döden".

Men bäst att få sluta när man är lycklig.

Har nu flyttat in i det lilla, lilla rummet, ännu ingen sol [,] bara ett blankt ljus, verkligheten, tittar in.

Om nu verkligheten någonsin tittat in till mig. Och vad skulle jag med den.

Guys brydde sig ej om landskap ej om tankar - men hur känslig! kroppen uttrycker själstillståndet. Gauguin har blivit en fast och varm vän, mest har jag nu sett på flickan med solfjäder. I "flickor i hydda" ser jag inte alls på det måleriska bara på det psykologiska, det är Tehura.

Helene

Jag läste en diktcykel 'Mémoire' där orden voro tecken, det var fortificationernas stämning och 'hon' - så fint. Skall jag skriva av den hel? dit upp.

(forts. till 13/1 -20)

sednare

Nu kom ditt brev av den 9 de.

O, om jag kunde ge helst litet av den skatt du givit mig - Rimbaud. Hans franska hjärta i Ardennerna, granskog, hans Afrika själ - vandrande drömmar. Jag kan inte välja en, och det är för mycket att skriva allt. Det ligger uppslagna nu några poem om törst - han drack där han låg i ljunger, ur den unga Oise - - och så - "Dire que je n'ai pas eu eouci de boire!" - han brydde sig ej om att dricka. - -

alla törsta "le gibier (villebrådet) qui court (springer) et voit (ser) la nuit (natten). de sista fjärlarna!...
men - vara ett moln utan förare som smälter."

17/1

I dag full sol, igår tuknades 'Fröken'.

18/1 -20

Einar

Vad det låter bra om "Modärna Målare" - allt går bra, jag vet det. Autopsi - vad är det? Kanske blir det en svensk upplaga för oss som ej förstå.

Jag gjorde mig sjelv glad när jag skrev till lilla fröken Ann-Marie - och hon har tackat.

Att läsa Thackeray och hålla sin docka i famnen än! det är trevligt.

Guys och Verlaine voro stora barn sägs det i biografierna.

Tänk, jag tycker det vore underligare att förlora en svart hustru än en vit - den vita älskade man, visste allt, ~~men~~ där var djup man ej nådde hos den svarta. Ju enklare dess mer mystik. Men, o, så hårdt det som sades här - att 'Modärna Målare' skulle bli det sista du hade att säga om konst.

Är allt slut - konsten - du.

I konsten skall ännu levas, bringas nytt - och jag skall se det

Inte är jag så barnslig att jag tror på spådom, men hon sade något som var klokt - om hon ej vore så enkelt troende: "Allt det jag tänkt, önskat, drömt, skall jag få" (x) - hon lade ödet i mitt förflutna. Och där är ingen önskan, dröm, i dessa 20 år jag ej kunde tala om, taga emot. Svaga stunder av hat, dåliga handlingar - ja, men vad jag önskat och drömt det må stå.

Helene

(x) det har händt henne en gång förr.

Jag är glad att solen dröjer där.

20/1 -20

Einar.

Tack för utklipp, artikeln ingick fullständig i Å.U. 17/12 1919, Bertha Spooft sände den till mig då, men jag hade inte lust att tala om den.

En annan borde ha nämnts!

Jag är svag och skulle ej få så mycket. Om jag handlat annorlunda hade det glatt mig att den sista tavlan nämndes. Nu är det bäst jag inte talar om hur det känns.

24/1

Tack för ett brev idag! jag var så nervös, brevet var så vänligt, långt och lungt, det gav åter ro.

Och det tages av dyrbar tid, skrivs till mig!

Allt om boken är så roligt att höra. Så bra att du gick dit! Ingen är så långt kommen i konst som du, de lägga, som en vilde, bort ett dyrbart manuskript, förstå det ej - intet hade jag förstått utan dig - men nu kommer boken ut och med den en ny syn. Landets egen son ger oss något vackert sannt - vad jag är glad. Och när en nationell konst växt upp har du åter förståelse, skriver, har målat sjelv, jag vill tro det, ha vila i det. Skönstilen blir visst en andlig vila.

Vad en stil kan ändra ett verk, jag känner ej igen Rimbaud på det fula papper jag fick, och med min stil.

Vet ej om det kallas 'diktcykel' när det är bara fem små poem. Men vad den dikten är fascinerande för mig har makt över mig, mer var gång jag läser den. Den ger mig en underlig stämning, och troligen är där intet - blott språkets musik. Jag läste den sista dikten först.

Picasso's känsligaste kubism är där - mannen som går är som tusen vita änglar som skiljas från varandra på vägen, mot bergen - rörelsen, det upprepade.

R. var född 1854, skrev åren 1870-73, det var allt.

Stackars lilla Ann-Marie skall också hon betala med hälsan - nej, tron på lyckan för en oskadd fram. Arma föräldrar de kunna ej taga just lyckan från henne.

En rik bokhandel är njugg med provision! och när allt är njuggt blir man trött, jag känner det så väl. Och det är ju så roligt att dela med andra. Nej nu måste jag börja förtjäna igen.

Säg mig nu frakten för Köpenhamntavlornas hemresan?

Här har i dag en bankfröken frågat 'min fröken' om jag har tavlor att sälja. Jag säljer om det är fördelaktigt, vad är expositioner, jakt efter rykte, när för litet pengar kan skapas ett grand mer lycka åt någon.

Marianne skriver intet än.

Jag söker fortfarande rum och ibland önskar jag inte få någon atelier, hur skulle det kännas i den sedan - när jag satt där. Men man måste ju göra något.

Vad här är kallt vinden från sjön tittar in - afton, en brasa hettar, gör sömnig - sen vaknar man i svart natt kl. 3, 4.

Så bra du ej är i de kalla rummen nu

Helene

'Garveriet' målas 'Fröken' målas. Bilderböcker ligga på posten i dag.

Här var i dag, 25 te, en ung herre i anledning av Hr. Johänssons tavelaffär

2 febr. -20

Einar

Jag tror där är något allvarsamt, ledsamt, det känns så.

Vill du jag säger något om Cézanne än?

En god börgare som hade nog av systemens, hustruns, sonens sällskap, och passade ej i världen. Så enkel, "stodde sig på systemen, som stodde sig på biktfadern, som stodde sig på Rom" - "quand on est faible dans la vie."

Och i målning stark, där kunde intet inverka, intet föra honom från hans idé.

Rimbaud är visst en filosof, i plötsliga bilder, något optiskt och mystiskt. Någon kvinna har han aldrig älskat.

´Mémoire´ förde mig i sakta musik till - intet - livet -

Man längtar till Edgar Allan - hans hustru som ej behövde borgerlig komfort - som hade dödat honom - hans kärlek, hans kappa var nog.

"Vous", "Annabel Lee" det är nu i ditt hjärta, ditt allt.

Jag har läst en fin bok av Gejerstam, "Äktenskapets Komedi", har nästan intet läst förr - och en otäck av Henning von Melsted.

´Fröken´, ´Kaptens dotter´, målas med ett litet skepp hängande från taket, ser ut som en ´Republik´ eller ´Havets Maria´ -

"I heliga och dyra kvinnor, I strandmorasens härskarinnor".

- Jag har börjat teckna en diktare, kvinlig - vad kallas det? gammal, 40 eller mer. Hon har läst sin poesi för mig, berättande sentimental, och hon är en släkting till Josef Julius Wecksell - för resten den s.k. Sierskan och mycket lik den "oerhört sentimentala" poeten i "Fosterbröderna", Nelson's.

Med hennes framtidssyner vill jag ej ha något att göra, det är ett fantiserande - och jag skall resa över haven - i höst!

Snart är det 5 år sen´ du kom, jag kan inte skriva som förr vad jag känner och tänker men jag är alltid densamma.

Helene

3/2 -20

Du är snäll som skriver om Rimbaud, Verlaine Baudelaire, men vet du där är poem jag ej vågar tala om - de blotta något man ej kan visa, något i känslan. Du är stämningens man, stark i det - och intet kan föra mig från det jag känner - innerst.

Bilderböckerna som kom var åter ett exempel av Gauguin Mappé, jag ~~re-~~turnerade, anhöll att få de andra - de äro slutsålda. Nu bad jag om v. Gogh Mappé i stället.

Här är ännu storm men något varmare. Sjuka hämtas i slädar över isarne, ofta.

Inga rum fås än.

3/2

Det är natt, jag har sett på min bok om Cézanne - låt bli att läsa det om du ej vill läsa. (x)

Cézanne's far var av italienskt ursprung, släkten från Cesena, och modern på långt håll av créolskt.

Han älskade sitt Provence, och författaren Vollard som reser ned till Aix tycker att tåget går genom Cézannes dukar.

Han arbetar långsamt, år, på sina tavlor målar blommor efter pappersblommor, men de blekna med efter 2 år. Hans ständiga fruktan är att någon skall "lui mettre le grappin dessus" - störa honom, få ett tag i honom, han gör sig t.o.m. fri från impressionisterna

(forts. till 3/2 -20)

För honom var det en huvudsak att en målare arbetade "i form" (dans la forme), modellerat.

"Écoutez un peu: tout dans la nature est sphérique et cylindrique" är de första ord han säger till en ny målarbekantskap, tagande honom i rockuppslaget.

När han blir upprörd, rasande - han blir det vid minsta anledning, och utan - förstör, bränner, han sina tavlor.

Arbetar tills han faller, döende - bäres in, och dör några dagar derefter 22 okt. 1906.

?

Men skall du nu ändra ditt manuskript, din första känslan?

Jag kunde skriva mer?

(x) Han var intet snille som barn, lärde långsamt, uppfattade alltid långsamt enligt egen utsago.

Einar.

Livet är hårt när det tager det käraste, - kanske tänker han ändå en gång att han också fått det käraste.

Och du är glad i drivor, i arbete, i strid. För målarena.

En sådan ungdomskraft hos Häkli - att längta till 'des murs'

Så jag har avskytt de modärna svenska och franska murarna!

Nu ser jag på Sallinen's 'Hihuliter', 'Laestadianer' det kunde vara en mur det är extas.

Ha vi i Finland ännu en sådan urkraft, en sådan oodlad själ som kan växa, behöver ytor, murar! Intet annat än religiös extas kan fylla en mur tror jag, hur erbarmligt är ej vardagslivet, historien och ofta symbolismen, beräknad, där. Och finns det en annan extas än den en tro ger kan kärleken till konsten ge den?

Sallinen har sett något, känt för det - av målarinstinkt, tro-ligen. I 'två kvinnor med ett barn' i Sternans privatgalleri tyckte jag redan Sallinen gick mot det själsliga, och där offras något av det förra fulländade. Jag är glad, vi äga det förra, ser nytt!

- Ett brev! Jag gör ett utdrag ur Cézanne ännu - om där blev helst ett ord att taga vara på! Jag har också stått främmande inför Cézanne ty jag har målat i ytor. Det sista är modellerat, jag tror det kunde bära dit. Det var något i de två versionerna av "Badande soldater" - den senare var vackrare, rikare, modellerad överallt det. gav som en yta.

'Sierskan' tecknades den 3 je febr., jag tecknade lungt och tänkte 'hon dör här', så sjuk var hon. När jag slutat var hon upplivad, ville se i sina kort. Jag sade nej, "jag visste ju ren" - hon blev tillbakadragen. Nå, litet kunde jag höra -

Samma historia om resan till en stor stad med en tjänsteman, men så tyckte hon det hänt honom en stor olycka, en sorg -

"Nej, det är någon annan" sade hon.

Jag ville inte höra gerna.

Poesin är drömmande, enkel. Hon är mycket stilla och sentimental.

Och jag res.

Helene.

Jacques Flach de l'Institut, skriver om Vollards bok att han är "charmerad av denna bok, levande och "tagande" en, om de intryck denna impressionist (C.) mot sin vilja gjort på en uppskrämd publik, och i synnerhet att se klart hans psykologi. Den intresserar honom mest - att avbildningar tror han C. är mer luminist än kolorist, och hör till dem som ha en intensiv syn på det sköna (men ej de egenskaper som uttrycka det?)

André Saurés säger "Man ser Cézanne leva, skratta, tänka högt, bli rörd, ond. Han har lika mycket samvete som instinkt. Religiös som Fra Angelico, om leva för sitt idéal är religion. Konstnär och beskedlig mänska ett helgon! Endast individen har värde för honom (C.) man skall gå i skola för att glömma det, sin kunskap har han tagit från egen märg och blod.

Emile Bernard (Mereure de France) "Ur denna rabelaisiska grovhet, denna häftighet stiger en underbar lärdom, en medveten stoicism. Cézanne vänder beslutsamt ryggen åt all décadence, målerisk eller mondän, han är en munk innesluten i måleriets kloster, han dömer sitt sekel med ett ord, fegheten hos de som i vekhet förlorat det enkla starka begreppet om ting."

C. född 19 jan. 1839. Fadern hattmakare som blivit "banquier" sätter sig emot konstnärnsbanan men ger slutligen vika - sedan intet bekymmer för utkomst. Zola är skolkamrat och ungdomsvän, men C. står sednare ej ut med hans torra moraler i måleri - och med hans "skulpterade skrivbord" (rika våning) "som hos en minister", eller med hans vänner som blott tala om stora upplagor och pengar. Han går ej mer dit - men hjärtat blöder. Han söker inträde i Akadémie des Beaux-Arts, lyckas ej, "koloristtemperament, men målar med överdrifter" är domen. Han längtar hela livet till Bouguereau's Salon, naivt, men det ligger något därunder - då skall hela världen se vad han är och följa honom, en revolution! Han vill så starkt, klagar alltid att han ej kan "uttrycka sig i sin målning" och världen tror honom

Där är häftighet, känslighet, barnslighet, - en hund skäller, en hiss gör buller, i grannskapet, man har tagit bort en matta som brukade ligga i ett hörn av ateliern, någon nämner namnet på en målare, en politiker som han inte tål, - han blir utom sig han kastar de tavlor som äro till hands på elden. Har han missnöjd med en tavla kastat den ut genom fönstret vågar ingen av familjen taga upp den - han måste respekteras. Och är rädd, glad över militär när det är krig, men litet rädd att möta dem i fred. Tar upp en sten på vägen när en målare närmar sig. Faible dans la vie. Är för blyg att ha kvinliga modeller, klädda eller oklädda de äro alla "des calculatrices" de vilja "lui mettre le grappin dessus" - Han tycker ej om oanständiga historier. På hans målarväg kan intet hejda honom, han viker för intet. Han arbetar många år på sina dukar, de med badande t.ex. 115 séances för Mr. Vollard's porträtt, han måste sitta orörlig. Cézanne gjorde av modellen en slav.

Och vad sade han om målning? ständigt detsamma, de som hade "tempperrament" de voro bra, grova ord om allt annat. "Intet spår av högmod så snart han stod framför sin duk. Då måste man se honom, alla hans "facultés" spända mot l'exactitude

(forts. till 8/2 -20)

de la forme och sökande la ligne med samma samvetsgrannhet som gamla mästare vilka nådde Herraväldet, och, om han var nöjd med séancen, vilket sällan hände, visande sin glädje som en skolelev som fått ett godt vitsord. Men man förstår också hurudan hans irritations skulle vara om han ~~plötsligt~~ **plötsligt** **[sic!]** blev ryckt från sin målardröm och plötsligt återfördes till jorden.

Excusez un peu, monsieur Vollard, sade han framför en av sina tavlor som han stuckit igenom en dag då han blivit störd i sitt arbete; men, då jag tänker har jag behov att få vara i fred."

Med sin ständiga rädsla för 'le grappin' var han rädd för berömmet, de som komplimenterade voro i hans ögon farligare än de som drogo ned. "Dites, monsieur Vollard, c'est effrayant (förfärligt), la vie!"

Pressen var lika fientlig som förr men han var eftersökt av amatörerna under sina sista år - "arrivé".

Det var "stöld, det var våld, de lade handen på ens produktion; och ändå, naturen är så vacker!" - det var Vollards sista konversation med honom.

9 de febr.

Nu borde jag ha skrivit allt på en gång, det är så många spridda lappar. Där är ännu historier om Zola o.a. det skriver jag ej. Det C. kallade sina Forain, Véronèse, Rubens, Signorelli och Delacroix - 5 pennis tryck - hade blivit i Aix - i Paris ännu mindre på väggarna - När han började séancen såg han, penseln höjd, med styva, något hårda ögon. Ibland mumlade han något "dendär Dominique (x) är stark", "men - ett groft ord." och han gav en stöt med penseln mot duken, och gick tillbaka för att se."

Icke ett samtal om konst, korta utfall onda eller goda!

(x) Ingres

12/2 -20

Einar.

En skiss i brevet, så roligt. Vet du - spara landskapen, det blir din guldgruva än - jag har varit i salar midt ibland dem och sett! Allt reder sig väl.

I dag har jag vilat. en så vacker dag den första, enda. Vad ljuset har blekt mig.

I morgo skrev jag till Magnus, bad honom försöka sälja porträttet av "Fröken". Det blev en Colarossi. studie, ande och hand äro döda. Skeppet togs bort, var för arrangerat. Hon är sjökaptensdotter.

Och nu kom Cézanne-Mappe - de andra beställda böckerna tycks ej finnas - och vad där är vackra saker, nya.

'Rökaren', 'hustruns porträtt', 'berglandskap', och gamla vackra, det brillianta medelålders 'Sjelvporträttet', 'Allén', 'Badande kvinnor', landskap från Aix - han blev något för mig i dag.

Om den inte finns där uppe ville jag så gerna sända den nu - säg blott ett ord, jag ser sedan.

Helene

Ekenäs 19/2 -20

Einar.

Vad det är roligt när en bra tavla målas - står färdig - och nya syner komma, vackra rika - och det finns något mer.

Det är roligt där uppe.

Jag medger att kärleken till konsten räckt till för Cézanne och van Gogh, de äro lika friska till slutet. Är det för att de aldrig nådde så högt som deras känsloliv, entusiasm? Ha ej Gallén, Sallinen t.o.m. Arosenius tröttnat när de nått uttrycket för sin känsla? - då tror jag bara hjälper att känslan går längre, till extas. Den tid jag kände hänförelse att offra allt har jag arbetat bäst.

Det kallar jag tro - inte en Gebhards religiositet. I ungdomen kan man visst fylla murar - men jag har inte sett någon som gjort det - ingen där känslan gått längre än handen - i murar. I små saker har jag sett det. (x)

Ännu tycker jag om Cézanne, han modellerar, men har aldrig perspektiv (som är otäckt) inte djup i avstånd.

"Berglandskapets" vänstra, nedre del kunde du ha målat ja hela tavlan, utom berget. Och vad "rökaren" är känslig och fin! Jag vet han nu får inflytande på mig på något sätt.

Den lilla "zigenarflickan", den första på panneau sändes kanske i morgon, den är längesedan ommålad med tjocka konturer Ψ i en fart. Med den sänds kanske "porträtt" (xx) - av min fröken. Magnus lovar exponera det hos Stenman, vårutställningen, men jag vill ej ständigt exponera, har jag sagt. Det är ej bra nog.

Och här - planerna att hyra stå stilla. Det finns en våning. 3 rum och kök, hyran 4.200! Den gamla "kafé"-lokalen blir möjligen ledig i sommar, där skulle vårt liv, utom färg, modeller, kläder utskylder o.a. extra stiga till 8-9.000. Allt det är för mycket man skapar sig bekymmer, tvång - och vi två gamla kunna ej sitta aldeles ensamma i en stor byggning.

Så finns det ett ställe där jag är säker att få, om jag vill, 2 rum och del i kök där jag bodde sommaren 1918 - och jag vill ej gerna dit. Jag låter tiden gå, vet ej vad jag väntar - allt blir väl som förr. Hyvinge, utan modeller. Mamma mår mycket bra där nu.

Den sista tavla är vacker, jag ser den med berget som kan vara 'hur högt som helst' i molnen. Och 'Firenze antico' ser jag alltid, det är en mäktig tavla och nu kunde det göras ännu något därav. Den och "Körbärsträdet" och de andra från den tiden sade du en gång skulle stanna hos dig.

Din konst kunde passa på 'des murs', skulle vara skönhet, och ej göra ett hål, som är så otäckt. Den är bäst när man är omgiven av den.

Här har en isjakt kretsat på viken några dagar, vacker, snabb, och nu är det åter litet snö vatten, blidt. Här är mycket varmare än Hyvinge. Tungt och blidt. Och i alla gränder i små rum sitta ensamma kvinnor och leva i sin flygande fantasi och i drömmar, småstaden. Jag vet alltid att dröm är dröm när jag drömmer och jag törs ej sjunka helt, bli där, men längta har jag gjort.

Helene

(x) Arosenius, Josephson Grünewald, Gallén, Simberg

(xx) gnidet.

Ψ - så, på några minuter,

Ekenäs 23/2 -20

Einar

Jag måste skriva nu, med detsamma, när jag fick brevet - för "kininets" skull. Jag tror allt går snart över och du får gå till tavlorna på staffliet, till arbetsivern - det har varit en så glad ton i breven - varför det nu varit det?

Här i gården har en gumma haft ep.sjukan hela vintern jag har ej gått dit, gubben har ej fått den.

Allt går nog snart över.

Det låter så friskt och ungt om Häkli, jag har ju sett hustruns porträtt och tänker mig allt så måleriskt, det nämns ju också Daumier och Delacroix i samband med det. Kanske är det något mer flytande i färgen än andra ha nu, de äro mest torra. Jag bryr mig ej om motivet, känner han varmt för konsten så känner han varmt - han är väl bland dem som lidit av tryck och tror att folket ej skall förtrycka.

"Fröken", hon som såg ut som en Republik sändes ut. Du sade du var glad jag ville spara. Men se, jag behöver också något att vara glad över - och söka ära vill jag ej nu - pengar har jag om jag vill leva måttligt.

Jag behöver något som gör mig glad. Jag ser helt lungt på min hälsa, jag skall ej mer resa till Paris - du skall resa, och jag har bara litet mer än ett år att sträva till det som gör mig glad. Och jag har gjort det du ville jag inte skulle göra - det var inte så lätt för mig. Jag har ju alltid gjort det du bad, så gerna, varit lycklig i det.

Blir nu frisk!

Helene

sednare

Mamma sänder en hälsning - hon tänker på att det alltid var goda böcker du sände "och då är karaktären god".

Nu har jag läst goda, och sådana som folk köpa o. läsa mest - något så förfärligt, smutsigt. Jag ville se vad de läsa.

Nu vill jag börja köpa goda böcker.

2 dagar har jag vilat och börjar se mig om efter något nytt, först på 'Sierskan's' bild en teckning.

Undrar om klimatet här är för fuktigt om vintern, det har varit vått ett par månader, det är som vår nu.

O, om jag fann ett hem. jag finner det inte - jag får väl det jag behöver. Ödet får avgöra, jag glider dit det för.

Mamma säger att vi två ej kunna vara aldeles ensamma i en byggning, hon har rätt. Vad jag längtar att få det avgjort, slippa tänka på det.

Jag svarade ej på frågan, om akvareller blekna. En hos Magnus "Herrgården" var en gång mörk, är nu helt blek, jag tror de blekna.

Skall jag nångång få se det som målats däruppe!

Lyckliga Häkli som går med ungdomskraft till det! Skall han nu ut? eller skall han ha kraft att bli den fosterländska, nationale. Jag tycker av det jag sett, och det som sägs, att han har nog av utländsk lärdom ren, men det kunde ge friskhet, fart, än mer liv, att komma ut.

27/2 -20

Einar.

Sänd till Stenman, exponera, giv inte efter, det blir framgång.
Om du är med och de be mig än säger jag ja - hittills har jag
sagt nej, det är ett trött arbete, "Kvinnobild"?

Du är snäll du vill ge mig en kär tavla som du önskat hålla
- tack! Men längre fram när du en gång kommer, det är kärast
så. Du vill nog jag skall vara lycklig, tack för alla snälla
brev.

Helene

ram fås här.

29/2 -20

Einar.

Jag såg först den mörka och blev så förtjust, det är en målare, och han har sett sin tid, känt, målat den - tänk, jag tyckte det var stort, hurudan tiden än är så är han bara konstnär. Men så såg jag den ljusa, och det var ännu mer av mjuk skönhet, vet du han kan inte nå högre i det. Det är för känsligt för 'des murs'. (x) Ingen gammal mästare är vackrare än vår samtida, vår landsman, jag önskar jag kunde säga honom det.

En mulen, mörk dag - i dag - blev åter den mörka vacker.

Jag har njutit som i ett galleri i utlandet.

Oh, Einar, Einar att få måla, få tro, en liten kort stund bara, jag kunde måla då.

Nu kommer mamma hit snart, jag skall skaffa ' möblerat rum - hon längtar hon skall få det.

Helene

Tack för tavlorna, de avgå när jag får bud till posten

(x) jag tager det tillbaka.

Ekenäs 1 mars -20 (postkort)

Einar.

Jag skrev visst att en Hr. L. sett på tavlorna, men M. vill rådgöra med S. man om prisen, och S. är i Stockholm, kommer efter en vecka, man måste vänta. Jag har nu sagt att de få göra vad de vilja med dem, tror ej de önska exponera, du vet varför jag sagt det. Där uppe finns många nya tavlor ser jag av brev i dag. Orkar ej nu börja med oljefärg, är så underligt svag. Lycka till med skog i snö.

H.

Ekenäs, 3 mars -20 (postkort)

E.

Jag är mycket orolig för tavlorna, fann vid budets hemkomst att de ej blivit rekommenderade, önskar jag redan visste hur det gått, hoppas det bästa. Då jag ej sjelv går händer stundom misstag. - Min mor är nu här och det är godt att ha henne. Tack för tavlorna och förlåt, sådant skall ej mer ske.

H.

4/3 -20

Einar.

Här är allt grått och bofinken sjunger sakta.

I natt när jag icke sov pressade jag mina händer mot varandra hårt, och jag mindes hur du stått på en väg och det var tomt omkring dig.

Om du kunde förlåta mig skulle där kanske komma frid.

Jag är så ond, jag tyckte Gud hånat mig när jag ville vara god. Men jag skall taga allt och få frid.

Häkli har skrivit. Tag gerna ett finskt namn för utställningen.

Måns är nu feberfri, jag är så glad för Magnus skull, och mamma tackar för ett brev, hon var mycket glad över det. Tack för många. Hon säger när hon har sina barns kärlek har hon bra.

Helene.

5/3 -20 (postkort)

E.

I dag kunde "pian" icke målas men pians pappa hämtade mörtar som stektes på kol, och sedan skall Hyvingepilbuketten planteras ut och en gång skugga trappan. Allt väl. Det kom ett häfte med vandrande snöskepnader och en 'skugga' jag kände! Tack Jag tänkte på tavlan framför vilken jag alltid säger "låt oss åka sakta", vad snö bäddar mjukt. Snart målas åter. Önskas allt godt!

Fått brevfrån Häkli.

H.

Poesi är vackrare på finska!

7 mars -20

Einar

Det har varit dagar med lugn, någon som bara hållit av mig har varit här, och har varit mildare, lugnare än förr - jag har inte tänkt alls

Under denna tid kom ditt brev och det blev två stämningar på en gång, en praktisk lugn, och en som fri från all avsigt blott vill känna, måla så länge drömmen räcker. Jag blev sliten i tu.

Hon är så snäll, säger jag kan vara var jag vill, få vi ej passligt här kan jag stanna och hon är på Hyvinge och litet hos Magnus.

Här är vår, med dimma, eller med sol, och blöt is.

Jag tänker på hur gladt det är där uppe när ljuset återkommer och allt ljüst närmar sig, törs ej säga vad jag tror.

Och tänker på dina tavlor. En är målad i en kyligare stämning, två varmare, man har ju många olika, allt som faller en in skall man göra. Det omedvetna primitiva i själen skapar konsten, tanken skapar ej - hos mig. Och där uppe talas om 'själsvetenskap' det modärna. Det finns själsband - jag låter dem ha fred. Dostojevski förklarade ej. Nu törs jag ej taga 'Sierskan' mer för att sluta teckningen; hon har korten i fickan, bad mig sist tänka på någon och taga tre kort för den - jag sade nej. För sig sjelv på lek, men inte för andra.

Det var Aquéli min svägerska rymde undan i Paris, hon tyckte ej om bohémen - nu dansar Hanna med Ruokokoski, måste få gå sin egen väg.

Häkli tyckte jag om, i den ljusa var ännu ingen avsigt, och den skulle även passa på en mur. Rödgardistkvinnan var litet för mycket kropp för att sättas på mur - tycker jag.

Förut hade jag tittat mycket på Guys - har hovet ger skönhet och lätta seder, hur en ung dam på 'hovbal' ger absolut renhet, oskuld, och något kallt, hårt - hon är sedd från ryggen - hur alla ge det deras liv är - och skönhet. Han har gått in i det personliga, eller typen, fastän han älskat skönheten blott. Hans hand formade skönhet blott.

Skall jag åter få lust att måla? Skall jag en gång sitta på en båt och se havets blytäckte välta, icke veta vad det kommer härnäst?

Men vad det känns kallt, vad våren är kall. Är det ej bättre att sitta i en vrå med en mänska och gå under. Vad har jag för varmt att lägga i det om jag inte har någon.

Skall jag någonsin riktigt måla och vara glad.

Skall du komma i vår.

Jag har läst L.Onerva i 'Brytningslinjer' översatta av Bertil Gripenberg, det mindes om Rimbaud's "l'amour est à refaire", något fint är den. (x)

Och en Runar Schildt har jag läst. Och jag har varit så glad över dina brev, tack för dem.

Helene

(x) jag har min egen tanke om sådant.

14 mars -20

Einar.

Det har varit min lyckodrom att få dela med dig som delat med mig - men så litet får jag ge.

Du ser ändå inte på hur litet det är nu, du är nog snäll och låter mig ha den glädjen.

Vad det är roligt att där målas och det går bra, det blir ny skönhet.

Och måtte du bli lycklig

Helene

sendnare. [**sic!**]

- brev! jag har många gånger tänkt på dig och Häkli som en sammanslutning (i Sverige t.ex.) och får jag vara med! jag spar då allt. Du vet vem du ber med, du vet hur det ställs, allt blir bra - och så roligt. Om jag bara kunde!

Helene

Ekenäs 19/3 -20 (postkort)

E.

Jag undrar hur det är där uppe, med kininpulvret, hoppas allt är bra.

Hos M. ligger gossen sjuk I går började jag se på mina arbeten åter, på flickan från "Hetta", och i detta lilla rum skall en studie målas för Hösten Om allt vore bra där uppe, och de 3 dukarna under arbete!

H

Ekenäs 20/3 -20

Einar.

Där tänkas på livsöden, jag tänker alltid på sådant. Man älskar en människa för något, icke för det den har att ge, äktenskap och sådant, och ingen blir frågad vem den vill älska - har man följt något annat än hjärtat får man erfara det en dag.

Bättre att bära småstadens dom. Tänk, bara en osann sak ångrar jag - att jag ej gick till grinden att möta dig den dag mamma förbjöd det, första sommarn.

Mamma for till ensamheten men hon väntar jag skall skaffa rum, hon skall bo med sitt barn än. Här finns bara ett ställe och där taga de henne ej för att hon är så gammal - vad det är hårt - hon vet det ej. - Ett annat ställe blir möjligen ledigt i sommar - till dess finns intet.

Jag har nu 3 meter golvyta, kan bara måla ett litet huvud, i hårt ljus, och vill ändå måla en stor studie!

'Nanna' med kolsvarta ögon och svart hår, målad på duk, finns kvar här, får stå till hösten.

Hur kunde Stenman säga det där, jag trodde han tog av hjälpsamhet. - men det är roligare nu.

Du är i feber att måla och jag vet att där är shönhet, makt och kraft i det du gör, jag hör det på breven, tonen, sådant hör man.

Du skall ha väggar med tavlor (på ett sätt 'des murs'), det som är störst och vackrast, i höst - du skall ha det så bra.

Den gula "Staden breder sig" tyckte jag då var stark, vacker ville ej du skulle måla om himmeln (x), och "Stationen" ägde något nytt, starkt, den var olik alla andra. 'Molnet' var vekare och 'Höst', gul björk, förstod jag först på utställningen.

Men, Einar, tag intet på förhand, i drömmen man får intet två gånger.

Jag vet också att Paris intet har att ge mig, annat än mjuk luft (xx) - och hemlängtan! Finland tager mig, det kunde ge om jag kunde taga emot, men jag orkar ej. Det gör mig ingenting hur jag målar, det är det enda som är bra.

Jag försöker nu göra allt vad jag skall, söker rum, lever med mamma. Och är glad den dag din konst finner sin älskare, där är ju redan en.

Läste nyss "Michel et Christine" Rimbaud - de första tunga regndropparna falla på popplarna och palatsets gård, vägarna mörkna, så är hela dalen i en kopparfärgad eld, ovädret - min själ flyger med flyende skyar - soldathästarnas tramp - och "Michel et Christine, - det vita lammet Pascal" skall jag återse er.

Här kommer vårskymning över mig, tanken går så oroligt.
Helene

(x) hellre snön, vet ej om den blev det.

(xx) några mästare att se

20/3 -20 (postkort)

E.

Jag börjar bli litet orolig för ett brev avsänt av mig sjelv på posten måndag 15 de kl. halv 2 jag rekommenderade det och är angelägen om att det kommer fram. Har det kommit? ett annat brev här har försvunnit. Jag har kvitto att kan höra efter, telegrafera om det ej har kommit, viktigt. I morgon modell. lördag e.m.

H.S.

Ekenäs 23/3 -20

Einar,

Jag har fått en skiss så vacker och fast, och ett varmt brev, Jag behövde dem, det har varit så ledsamt.

Här fås inga rum ej ens om man köper gård, ty hyresgäster kan man ej driva ut på gatan. Skall jag få ens ett större där jag kunde arbeta? kan jag stanna här om mamma ej får rum. Min värdinna lovar ej taga mamma i sommar - jag blir också gammal och en dag drives jag ut.

Du ville komma och det kändes godt men vad har jag att visa dig - mitt vita hår. Vad jag sökt dessa rum, vad jag bjudit till, vad jag tänkt på det nätter, dagar, lagt min kraft i det. Men vet du, om jag fick det, då blev mitt liv detsamma som på Hyvinge, städa, diska fem gånger om dagen - så var det när mamma var här, så är hon lycklig - och hon är för trött att göra det. Med tjänare ginge hela mitt liv ut på att arbeta för att skaffa det materiella. Jag ville ha en fredad vrå, något in på en bricka, få måla den stund det faller en in.

Tycker du inte livet kunde vara barmhärtigt och ge det.

Nej, jag vill inte vara bitter, hellre dö helt stilla. Och du har varit förlåtande och snäll.

Helene

Så roligt att där målas, du vet ej vad det är för mig, din framgång.

Du vet jag ville se dig, men har intet att visa, är så trött.

(En teckning på ett skilt
papper med text:)

Svart moln med klar kallgrön, suddig, kant, månblå himmel.

´Sierskan´ kom in i går afton, bad oss ut att se på himmeln med röda och gröna ljusbågar, flammor. Överspänd, ´verldens sista tid´ sade hon.

Hennes vän astronomen har just rest till norra Finland, Sverge, sedan till Ryssland att söka sin bror, läkarn.

Astronomen var den enda som fått så ljust ´i korten´ som jag!!
Inte sådant!

Min ´fröken´ hade förlorat ett brev o. ett paket på post just nu!

Ekenäs 26/3 -20

Einar

O, om jag fick se dig - och du skulle ha det bra hos dina fastrar - och jag fick se dig, hur länge som helst.

Du är snäll och god mot mig, vill komma men du vet ej hur det är i mitt hjärta hur hemskt.

Gud gav mig ett sådant liv och jag har försökt bära det, men vill du komma till en som gör det så illa.

Gud bevare dig för stora sorger.

Jag är så glad att du målar så bra.

Välj till expositionen, om den blir av, vad du tycker av mig, Calonius ger mig tillåtelse, och ger studierna av flickan med om det bes. Gammalt måste tagas med.

Jag sade jag ej önskade utställa, men kunde ej neka om Stenman ville det, vet ej vad han tagit med.

Vad betyder "de fria" får vem som helst vara med utan jury? det är ett vackert namn.

Här pratas omkring mig, fröken, mjölk bärerskor, ingen ro bredvid köket. Så snart jag får ett rum utan möbel tages mitt bord hit.

Måtte allt gå dig bra.

Och måtte jag lära ödmjukhet.

Helene

Ekenäs 28/3 -20

Einar.

Jag fick nyss brevet - om resan hit - att jag ej behöver ha något, jag vet det - och om utställningen, Håkli. Allt var så upplivande, glatt, tack, tack - jag bara låg och kunde ej resa mig, nu kan jag åter.

Jag är så glad att jag för par dagar sedan skrev till Håkli ett litet brev, innehållslöst ty jag var uttröttad, men ändå menat av hjärtat. Vad han känner ~~fiint~~ om det att blotta sig sjelv i verket, och talar snällt om mig.

Vet du jag har ingen äregirighet för i höst är bara glad att vara med och åt Er glädje - vad det skall bli roligt. Tag du allt om hand och låt oss dela utgift - den möda, jag är med förtroende med om allt.

Det finns ett arbete (1905?) som jag gerna ville ha med, jag skall forska. En rödhårig flicka, glansigt, tjockt målad, bitar bortskrapade, kallades "Fragment" - kanske mitt känsligaste arbete?

Studien av 'Ylva' zigenarflickan i hetta är halvfärdig, en axel och arm röras ej mer. Jag har tänkt på att måla 'Skenet', hur vet du det - måla det med - så är vi två.

Så roligt allt detta år.

"Kanske allt är bäst som sker" säger du, ja kanske -

Men Gud, ge mig litet kraft och allt godt åt dig.

Du tror jag skall få - nej.

Helene

Du behöver ej fråga mig i något om expositionen.

torsdag. (postkort 1-IV-20)

E. God påsk!

I dag kom ett kort, tack! Jag hoppas där är påskvila nu. I dag har målats "pian" som liknar mycket "lillan". Om hon ville sitta stilla - det blir mest ur minnet och det går ej bra. -Is på min vik än, men allt annat fritt, ljusblått, gult gräs i slanka blåspeglade marker.

Måtte där bli vila och fred!

Här är arbetslust i dag glädt.

H

8/4 -20

Einar,

Om Ungern säger nej finns det då ingen ung svensk, norrman, som är sympatisk och på egen bekostnad ville vara med - en gång? Men det blev internationellt.

Jag har bedt H.Westermarck sända hit Josephsons glada damporträtt i maj. O. och B.

Skall jag då få se helst en, två av de tavlor där uppe målats så häftigt, - hur är det så häftigt, inspiration som ej lämnar dig. Så lyckligt, starkt! Får jag se en figur?

Tisdag var Dr. innan Häyrén hos mig med Ann-Marie, jag var glad, tröttheten försvann efter det. Vad "fruen" var lungt vänlig, sympatisk. Och flickan så underlig (x) talade som en gammal, men i ritboken stod "min vän" vid hundens porträtt, så nätt.

Hon tecknar lika bra som Hanna nu, men mycket mer känsligt, hon skulle bli konstnär. Hon var egendomlig och redan riven mellan två makter. Om hon kunde vara här i sommar och måla?

Och Otava gav åter nordens skönhet, snömassor, snöhöljda träd som skrida, ett sådant land kan man inte lämna - det är som om jag fick hemlängtan, drömmer mig åter där.

Den skall sändas till sitt hem igen.

Jag undrar vad den unga bonden sade - det är nu mellan två.

Här ser jag mänskoöden - en som tröstat sig och förflackats, i ständigt skratt.

Den lilla flickan var här i dag och hade ett helt nytt ansigte, all blyghet borta, det var skada.

Ett barn borde målas som barn måla.(xx)

Skall jag nu våga säga vad jag tänkte om Gauguin i Atenéum och sedan om "yngling och två flickor" det liknade litet akademiskt. Det var väl orätt sett av mig, ty jag ser också hans vackra vildhet i 'Contes barbares', hans poesi.

Ett brev!

"Ein jeder spricht vom Jahrmarkt so - " du har familjekänslan, rena friska tankar, barn prata i brev, de känna att ditt hjärta är glatt.

Vad blir det om Meier - Graefe - Cézanne.

Nu blir portot dyrt, din tid kraft är dyr ge ej så mycket.

Helene

(x) tystlåten

(xx) spontant

11/4 -20

Einar

Det var en mycket vacker skiss - och nytt i den.

Om Stenman har jag sedan den lysande festen i miljonpalatset tänkt alltid samma sak - nu kommer reklamens tid, Finlands konstnärer skall arbeta ihop det där.

Novembergruppens succés renodlades, det en svensk tidning sagt om mig togs ej in i "Konstrevyn", jag är ej mer modärn. Och gör ju intet bra. Det var ett misstag av Er att taga mig med, det ginge bättre utan mig. Och jag säger ur hela mitt hjärta, jag har ingen längtan till expositioner. Ville bara gerna vara med Er.

En mindre lokal skulle vara mig mer sympatisk - om det fanns en barack, ett skjul! så har god ny konst ofta trädtt fram, där är tavlan allt. De där lokalerna med en tavla här och där i salar som skall beundras för sin egen skull! jag bryr mig ej om dem.

Jag tror Stenmans affär ej går.

Jag kunde åter gå några steg nedåt gatan - grönaktiga mjuka vågor sjöfogelskri - som på Tavastön -

I min vik blev det först ett svart vattenband vid vår strand, ljus is ute, det var vackert, så drev isen mot oss, allt obestämt, vått, dimma, så börja några långa vågor röra sig - isen hade sjunkit. En gång har jag sett våren komma! det var vackert.

Måns är på sjukhuset, örat opererat, mycket svag men det går framåt.

Sierskan kom, sade "man skall drömma så länge livet varar och dö när drömmen är skönast." I mitt hem fick man ej drömma.

Håll av din lilla vän, en gång skall jag lära hålla av henne med.

Du är god mot mig och det skall ge dig frid en gång. När jag får min tro igen blir allt bra, den kommer.

Helene

Vill ni lämna utställningsidén, så gerna för mig.

Med om allt.

14/4 -20

Einar

Var jag så trött i höstas att jag glömde allt? se tavlor!
Om jag inte orkar med annat nu så orkar jag se den tavla, de,
du vill visa - de är mycket tunga bara att hämta -. Där var
en ny, frisk naturkänsla i "Strandbjörkar" livet hade blåst
där in

"Sakari gård" har levt i årtal hos dig hur skulle den ej vara
stark.

Sade jag nyss att dina tavlor alltid äro skönhet på väggen,
mina ej - jag borde söka vackra mjuka toner och jag ger bara
mitt mörka fattiga inre.

Ann-Marie sade (x) "jag kan ej uttrycka mig" - om jag varit
ensam med henne, men nu såg jag på fru H. med. Låg när de kom.

Jag ville se dem igen där var något, jag håller av, drages
till dem, men hos A.M. något osammanhängande i utseendet!

Jag skrev visst "Septem" i stället för "Novembergruppen" i
mitt brev, du förstod.

Så glad har jag varit att tagas med i de ungas kamp det var
som en ljusning på min väg, men jag kan också glatt avstå om
det ej kan realiseras, spar då en tid

Önskar allt gick bra, du måste få det bra.

Sedan lördag säger läkarn det är hopp om ett normalt tillfrisk-
nande för Måns, det känns något lättare Magnus är så vänlig
nu, förstår mig bättre, han har sett in i ensamheten.

Syrénernas bladknoppar svälla, i rödbruna strandalar har kommit
något gulaktigt.

Kyligt, jag fryser så.

Helene.

Är det ej bra ni ha mycket snö om frost kommer än?

(x) om sig sjelv.

(på en bifogad papperslapp med två illustrationer följande
text:)

såg så underliga vågor i viken, tätt, rakt uppstående, kallvita
mot svart, Isvattens vågor. (--illustrationen--) den formen

Söker åter rum.

Åska i dag, 15de. Om jag fick en studie färdig tills du kommer!

19/4 -20

Einar.

Jag fick just nu brevet där det sägs det blir hos Strindberg. Varför känns det så glatt? Stenman har alltid varit så hygglig mot mig, och det känns ändå glatt. Mot dig tycker jag han inte varit som jag ville. Nu måste han taga in stora summor det förstår man. Jag skall nu göra mitt bästa, allra bästa för att vara med. Tänk att få vara med de som träda fram, de unga, "fria"!

På golvet står den nedhukade flickan, om jag fick något av den, jag skulle måla men måste säga jag är glad åt utställningen Och jag tyckte verkligen om Häkli

"Lillan" som jag börjat med kan ej utföras hon sitter ej, springer omkring och skrattar är 2 år 5 månader gammal, ej vacker men barnslig.

Nu går jag till min målning.

Denna vecka har jag sökt sommarrum för mamma, vet ej än om hon kommer hit i juni, ej förr tror jag.

Det att något är bestämt, avgjort, gör mig godt, det med expositionen menar jag

Har redan börjat söka "Fragment" för den, skall du, min jury, gilla den? Nu målas där väl åter. Hur kom det en sådan målarlust där?

Helene

Ekenäs 23/4 -20

Einar

Ett så kärt besök, du kan komma när du vill - den 1 sta blir det feststämning för mig!

Jag är nog kry, orkar alltid prata om konst, mest höra, ty jag har levt på mina tre bilderböcker - flera har de ej sänt - jag vet så litet. En liten bild kan fylla en vinter.

Nu har du hjälpt Häkli som du hjälpte mig.

En liten ritskoleelev i Åbo har skrivit till mig ett entusiastiskt brev, kärkommet ty det är så ungdomligt och verkar tro, då är det roligt. Lisa Palm.

Hon tror jag sitter på en vunnen höjd, segrare - vad den ene vet litet om den andre - jag som störtat ned - från allt jag kämpat till, från allt det en varm hand lyfte mig till - hade ej kraft bli där.

Mamma ser dig så gerna, kanske kunde du sova där? Hon vet litet om Tyra det kunde ej hjälpas hon är absolut tyst. Jag skall skriva ett kort om besöket

3-4 åringar ha dansat ringdans på torget, nu har kölden jagat dem alla bort, stormen.

Måtte det bli mjukt i naturen snart, att du fick den vår du tror här är, måtte jag få taga emot dig mjukt och varmt, i mitt trånga bo - Du tycker inte om det boet.

Men man ser vågorna gå, alltid skynda, brått, och man undrar om något väntar en, litet ro.

Helene

Just nu bjuds mig en våning från 1 sta juni här. har sett -intet bra arbetsrum.

lördag. (postkort 24/4 -20)

E.

Så lungt att alla du önskar ha med nu äro det. Jag tror det gick bra med lokalen, blir allt mer övertygad. Sista häftet av Revyn har jag ej än av de andra tredubbelt! Tack för utklipp jag skall stava, fundera - vet sedan So-hui jag intet förstår. Varmare väder, åska - skall här snart bli trevligt! Längtar efter brev av Marianne. Lämnar "lillans" porträtt, rör ej innan jag fått råd.

H.

"Fragment" troligen funnen.

Ekenäs 17/5 -20

Einar.

Jag kunde ej säga farväl, naturligt. Men här vilar allt. Tro inte du gjort något illa, någonsin, det är en längtan som ingenting på jorden kan stilla - om ej en blomma en liten sång, en målning. Intet som är inom mig, bara en annan själ.

Jag har haft ro dessa dagar, har ej ens skrivit och sagt tack. Tack, nu.

Jag har haft det så bra - och lördag kom åter något, en bok! du ger för mycket. En mänskans beaktelse, det blir som en ny vän.

Litet bara har jag sett i hans företal, det är inte brist på blygsel att han skriver säger han, och han är ej en brottsling, ville alltid det goda. Vad det skall ge mycket.

Där uppe står kanske en ny regntavla färdig, en stor kraft har arbetat, skapat. Den blomma jag väntat i skogen står i nordan, jag vet det sedan länge.

Och nu skall här ses på bilden av en man, arbetas, Så snart denna hälsning gått.

Vad skall jag säga Ann-Marie - det jag önskar någon sagt mig när jag var ung - du kan säga det.

Nu ville jag säga dig något om blyghet, att Ellen Key ofta sårat mig (x), det är saker bara en man får säga. Jag tror något hos de unga är den hårda sköld man måste skapa sig.

Här är allt balsamdoft, poppel, björk, allt ljumt fuktigt, sol. Vad jag såg vackert i Hagen då! Och de goda stunderna. Och så får man intet mer begära bara ha det godt - och gå till verket. I verket mötas vi nog än, och stunden ges kanske en gång ån.

Helene

(x) och ofta hjälpt.

Där var humor i Åbobrevet, en som "haft harmen och skammen att sälja min tavla alltför billigt." ville köpa en ny till måttligt pris. Nu börjar jag arbeta.

Ekenäs 24/5 -20

Einar

Tre dagar ro, och åter kampen att lära sig stå ensam.

Ann-Marie - så fin - har varit här målat något, i dag, i morgon tages modell.

Jättesippor stå på mitt bord, men ej så mjuka som de du såg, det var bra de mjuka blev målade - i norden.

En tavla jag ej får se.

Ann-Marie förstår allt, ser så fint - och jag önskar hon ej förstod fullt så mycket och den lilla tröttheten ej alltid kom. - Det blev något Matisseaktigt i hennes första målning, min thékanna, ett nystan, i brist på apelsin, mot blått. Såg hennes skissbok från 1915 och tänkte barnets styrka är att det ser bara ett föremål i gången, därför är det så starkt. Sedan målade hon en sak efter den andra, jag sökte förklara att två toner mot varann äro en tavla - hon sade jag såg det visst olika, som en tavla, hon såg på det ena nystanet och målade det, och såg sedan det andra. Om nu just det är ungdomens styrka - allt vad man säger tager något bort. Men målningen blev stark, det närmar sig det konstnärliga.

Hon är en fin natur.

Venny Soldan - Brofeldt var här en dag, " det är en vacker tavla, den har du inte målat det är Ahtela" sade hon Efter 25 års äktenskap finns ej ens en antydning av mannens lugn, av hans stämning. Stor intelligens och ett utmärkt föredrag, jag hörde bara på vältaligheten ej just på hennes världsåskådningar, allt efter böcker. Hon är ändå sig sjelv, och är mycket vänlig. de Quincey ? - jag har läst 70 sidor, hälften är polemik mot Coleridge som också var opiumätare och förtalat honom, sedan kommer skolåren och långa utflykter i olika frågor, förmyndarfrågan t.ex. Men allt så ärligt, känsligt och fritt - vad blir det ej när han kommer till sitt egentliga ämne. Är stilen lik Wordsworth's ? hans samtida som ofta citeras. Här ett par småsaker - en läsare har i 50 år ~~begråtit~~ (långtats efter) den kvinna som ej sade ja. Hon kan ej skrynklig och gammal inge honom någon känsla, men hans kärlek är ung och frisk. - Så om bord, det är ett bords karaktär att vara fyrkantigt, han tål ej runda, trekantiga - aldeles som jag. - Skolan är utan lekplan, det koncentrerar gossarnas tanke på ett, litteraturen.

Nu är detta en andra genomsedd upplaga, han vet att friskheten förlorats genom dess större utförlighet, men har offrat den. Längre fram säger jag mer.

- Nu frukost, sedan modell -

- Klockan är nu 11 jag har tid att sluta mitt brev.

Jag tänker på dina tavlor, ser dem - där är en stor förändring, mycket känsliga voro de. Kanske är vårtavlan där uppe åter glad. Nu kommer det gröna där med - här är nu ljus grönska - och vad kommer sedan?

Vad Venny S.B. fått för ett bittert, tårdt drag - där har ju varit skilsmässhistorier. Hennes liv är att ligga på sin brits i ateliern i Tvärminne, med öppen dörr mot havet, och läsa, läsa natt och dag - Om jag nu fått hennes liv! - Tänkte på att rekommendera henne Celestine, och så skrev du om Celestine.

Helene

Tack för dagarna här.

Einar

Jag fick ditt brev i en underlig stämning, svag men med en känsla av vår, av att detta är något som kan gå över - något kroppsligt med som kan gå över - eller gör slut. En stunds stämning. Och då flyger tanken ut, över världen.

Gauguin var inte stor, bara i ett jag tror han inte målade ett tag för att "sälja bättre" - och ändå vet man ej ens det, man målar som man målar för att man ej kan göra det annorlunda.

Jag såg nog inte allt i boken, men nog. Där står en Regntavla, och "Sippor" - Vår, och du njuter på vägar av vår Att njuta stunden, vila ett ögonblick från sin förfärliga kamp låta intryck, vårvinden komma - de ge visst mer för ens verk än all ängslan. När man har den goda viljan.

Hur sömnlös och svag har jag ej varit, ej alls orkat måla med Ann-Marie - men aldeles utan sömn hur kan man. Och hon vet allt redan, allt vad jag säger gör bara illa. En stor studie har hon tecknat upp, halvfigur, avklädd, med stark uttryck, det är något helt annat ren än hennes första försök. Men vad jag gerna ville se henne ett ögonblick glömma vetande, tanke, vara bara ung och vara till, vara lycklig, då skulle jag komma henne närmare. Och hon har varit så snäll mot mig.

de Quinsey får liv, eld, intelligens, han rymmer nu från skola, strövar bland Wales' berg. Men ett minne följer, det av "viskningens galleri" i St. Paul - en viskning på en plats när med en styrka av ett åskväder galleriets motsatta ända. Så blir en liten handling i vårt liv, och han känner att ~~att~~ [sic!] detta nu är hans livs 'error', misstag Men i en blinkning är det beslutet och genomfört.

Om modern sägs: "Om det i denna värld finns ett elände som ej har någon tröst så är det det "Incommunicable's" tryck på hjärtat. Om en ny Sfinx uppstod med en ny gåta, frågan Vilken börda är det mänskans styrka ej kan bära skulle jag svara "Det är bördan av det "Incommunicable"." (som ej kan meddelas?)

Hon förstår ej. "Jag kände att situationen var utan hopp, ett ord jag försökte forma dog på mina läppar."

Något annat: "Den största syn - solen som går till vila - den största känsla, den att mannen glömmer sin vrede förrän han somnar." Den mannen har känt, jag ville du kunde läsa den.

Vad jag skriver mycket och vet ej om jag borde skriva just nu.

På väggen lyser 'Körbärsträdet' i färgglädje, än är det lilla trädet lysande grönt, än rosa, det är så rikt som Frankrikes sol och vår Nord är vek och tung - eller hård. Så blir hjärtat med 'Sakari gård' det var liksom slutet, och nu kommer något nytt.

Kunde du leva ensam i skogarna?

Helene.

måndag. (postkort 31/5 -20)

E.

Jag har ledsamt efter de tavlor jag fick se, de voro så känsliga, vackra. Min mor är i H.fors, i det sista brevet från Hyvinge skriver hon "när dörren till ditt rum står uppe ser jag om morgonen först den gula tavlan och den är så vacker, blir allt vackrare." Så är det. Det är något jag ville göra, spekulera om jag kunde. Nu görs litet utdrag från de Quincey. Är detta nu en hälsning för en tid?

H.

2 juni (1920)

Einar

Om du visste hur Ann-Marie målat - jag har svårt förstå ett sådant framsteg. En stor studie, huvudet bättre än något skiss, så intensivt, vackert i uttryck, och kroppen i.s. hals och axlar stort bredd gjort.

Tro ej att jag gjort något för det - bara förstått att låta henne gå sin egen väg, vi har ej alls målat tillsammans sedan den första dagen - jag är så sömnlös, kan ej.

Hon reder sig ensam behöver bara kamrater i vinter.

Hennes mamma var så vänlig sände en stor korg ägg i morgse. Ann-Marie sade 'Björn bad hälsa' och vi äro kamrater nu.

Det gjorde mig glad att den svarta tuben kom till henne, den behövs ej där uppe. Hon, barnet, säger att hon får för mycket sol i sin färg! det finns ej för mycket

Tack för ditt brev tack mer än någonsin.

Helene

Jag önskar allt godt.

2/6 20

'de Quincey för vandringsliv (x), sover av 14 nätter 9 ute för att spara pengar för värdshus, där han talar om litteratur med dem han möter. Men inga böcker!

Vintern kommer, och så tages ett ödesdigert steg, på ett värdshus väntar han i skrämmande höga ekande salar, medan stormen tilltar ute, väntar postvagnen som skall föra honom till London. Han hör den först köra förbi för att lämna sin hjärtskakande börda, allt vad Norden har av kärlek och hat, vid postkontoret, och så träder han in i "det inre av en vargs strupe" London - och minns åter viskningens Galleri.

Icke utan en plan kom han, han vill låna 200 pund till sin myndighetsdag, efter 4 år, och går direkt till en långgivare. 6 månader gå under löften och han blir tvungen be om nattlogi i lånarens hus. Där finns utom råttor ännu en levande varelse, en 10årig flicka som blankar skor om dagen och fruktar spöken om natten. De finna en -en- kuskmantel till skydd mot kölden och välja sin sovplats var det behagar dem i de 4 våningarna, med gammalt sot och överårigt regn som gardiner, de Q. sover av svaghet mycket litet om natten men ofta om dagen, ute. Han beskyddar flickan men en annan ung flicka Ann, 15 årig, en föraktad varelse, är hans skydd, stöd. De vandra ofta om natten tillsammans, sitta på någon trappa (då fanns ej än den lag som nu tvingar den hemlöse i London att gå hela natten, ingen får sitta före kl. 6) och när han av svaghet faller viljelös ihop räddar hon hans liv, köper för sina enda pengar ett glas portvin, stöder honom.

Han törs ej vända sig till förmyndarna av rädsla att bli tvingad till ett liv som säkert skulle dödat honom, utan vandrar till Eton för att låna pengar till studier, Oxford - och stämmer möte med Ann efter en vecka.

De finna ej mer varann. Hans livs största sorg - men så blir hennes lilla hosta som oroat honom, hans enda tröst. Och som en faders förbannelse tros verka på sonen tror han att hans välsignelse skall nå henne, vore det i en grav. Han älskade henne som en syster - en annan älskade han sedan.

Nu säger han Oxford-Street, styfmodern med stenhjärtat, farväl, och det är som om stormen han 'ridit ut' varit lösen till en

(forts. till 2/6 -20)

lång solig tid, han har betalat sin immunitet mot sorgen. Hungern har dock lämnat något kroppsligt som sednare skall blomma upp på nytt.

Den första delen är slut, sida 213 börjar andra delen, opiumet.

^Samma förhänge som döljer mannens kommande sorger döljer även den kommande trösten, och en sorg man ej fruktat möter en tröst man ej hoppats."

Hans tröst kom.

(på en skild papperslapp:)

Kunde min bekanta (vän), fiskarn Sjöholm här, skaffa dig logi i skären i höst (om ej annat fås) han är från Nothamn, Skåldö, trakten Nothamn nära Jussarö.

(x) En 'indiaonkel' har givit honom en guiné i veckan för vandrarnlivet.

19 juni (1920)

Einar.

Jag kan inte skriva, jag är inte god nog.

Det har varit så underligt utan brev - i dag kom två. Jag vet ju engång kommer den stora ron jag skall bara lära mig vänta. Ann-Marie skrev så varmt en dag, hon kallar mig "liten" hon har sett jag är trött och arm. Jag har alltid visat dig ett gladt ansigte förr, jag ville, nu ljuger jag inte mer, det är långt borta.

Litet de Quincey skriver jag - det tröttar inte - och tycker jag är Ann, men inte så modig som hon - hon gick när hon måste Vad du var snäll som tänkte på mig - vän.

Helene

20 juni -20

Einar, vän.

Vad luften har varit brännande över träden - jag kände så tungt nyss, borde ej skrivit.

Nu har jag sett på Matisse, sökt hjälp, och har valt den bild jag skall imitera! när lilla fröken Sunn kommer, om hon kommer. Liljekonvaljerna förstördes när jag satte en fond efteråt, de äro orörda men ej de samma.

En mans porträtt blir ett huvud skuret ur en stor duk, allt ur minnet, ett pat penseltag bara. Är det illa mot modellen - mot mig är det ej illa, jag skall måla på det många år? ett tag när anden vaknar, ser, och ge mitt innersta.

Ser du, jag bjuder ännu till, och om jag en gång kommer ut i velden (sic!) och där är någon trött som ett ögonblick lutar sitt huvud mot mig så är det vila det ögonblicket.

Jag sade dig i början jag bryr mig ej om naturen, bara om människor, jag varnade dig. Sipporna och "Hagen" var ändå vackra, jag vill ej se dem just nu, annorlunda.

Läser Fröding och han rör vid alla sår, han förstår nog, rör vackert

Det sista brevet från Torneå var tungt, jag mindes det första "de ljusa nätterna som suggerera ett Nordens barn som mig" - de orden blev du, för mig, blev som ett fädernesland.

Jag försöker bli frisk, kanske går det. Adressen du gav förstod jag ej.

Hälsning till henne.

Helene

(I samband med detta brev följde första delen av en referat i tio delar av historien om de Quincey; andra delar i närmast följande brev)

14 juni -20

1. de Quincey.

Ja, "jag ville jag vore den arma" - kanske är jag inte så långt från Ann, hon var ensam.

Men de Quincey's lycka var inte arm.

Hade ej Ann rätt då hon blev borta, vad hade han haft att ge henne - pengar? Ann ville ej ha pengar. Han ville hjälpa

- med vad! Han söker henne, han har betraktat "myriader" ansigten i London men aldrig var det Ann, han skulle känna igen henne bland myriader. Hon var inte vacker men hade ett milt uttryck och en vacker resning av huvudet - och så hade han glömt fråga hennes namn, hon hörde till de som kallas helt enkelt - Ann - och han tvivlar själv på att han haft något att ge.

10 åringen förlorar han också ur sin synkrets.

Jag ville berätta allt. Det är upplevt 1802-16-17 lyckoåret.

("Om en man ville säga vilken dag var den lyckligaste i hans liv, vad skulle han säga? vilken dag har givit en så enastående lycka att den dröjer och kastar samma lycksalighet över många år? Det lyckligaste året finner man.") Allt är fritt, starkt känt, personligt, sagt med hans intelligens, det är en "hjärt-skakande" bok, man söker vart ord

Men företalet missledde mig. Det är skrivet 1856, 25 sidor polemik, och där talas om en lycklig man (som han senare såg drucken och ensam på Manchesters gator) han hade hustru, barn, anseende, rikedom. Denne man säger att vårt sätt att umgås med folket skall framkalla en världsrevolution, han behandlar folket som jämlikar - de Quincey säger något annat umgänge än det mellan herre och god tjänare kan han ej tänka sig.

Vad har åren och

forts.

Einar.

Jag ville ej störa din stämning när du reste och sedan visste jag ju inte riktigt var du var - och om du ville ha brev, om någon "gick ut ur rummet när du läste dem".

Ett nytt arbete är börjat här, ej den lilla fröken än, det är min värdinna åter. Jag tror det blir i grönt och rött, inte som Nanna neapelgult-cobolt o. rött utan Indian yellow - bleu de Prusse o. rött, - kanske en blå bågare i hennes hand, jag vet ej. Hon är vacker.

Ett stort oväder drog här över i natt, ett stort dån.

Vet du, mitt första intryck av Matisse unga vackra flicka har kommit tillbaka - jag tyckte hon, modellen var söt, vacker och han hade gjort det sött. I det vackra fönstret vid Medelhavet var också Medelhavets sötma, de två likna varann - den egentliga starka Matisse är borta. Denne kan och styrka ny syn, behövs ej mer, han bryter ej mark. Jag tycker mer om "dottern", litet hård, och "Spanjorska" (samma dotter) hon blir vacker.

Cézanne har blivit tom, Matisse ger mer och en ny måste komma och ge !

Jag gömde Guys när Ann-Marie var här.

Jag skriver litet om sådant, jag får väl, du sade du älskade mitt arbete.

Mamma kommer i juli, hon vet ej om hon stannar länge. Magnus har givit mig en stor gåva, svart crêpe de Chine - jag blir så fin nu. Och här är som förr.

Tack för brevet nyss - tack!

Helene

Min målning är mer reell än de tro, den föreställer en målning - inte naturen.

(delar 2 och 3 av referaten bifogade här:)

2.

lyckan gjort honom!

Jag blev reserverad men det som sedan kom tog en helt, där har en mänska levt helt och varmt, sagt allt, lidit.

Allt motsäger detta yttrande i företalet.

Sist kommer lyckan, en hydda (Wordsworth's) (x) med många tusen böcker, en älskad hustru, barn som läsa aftonbön. Hon har armar som Aurora småler som Hebe när hon skänker i thé från 8 afton till 4 morgon - men hon är mer, hon är hans handsekreterare hans allt - tills hans mardrömmar smitta henne.

350 korn opium eller 8.000 droppar laudanum per dag.

Skall jag tala om det, har det inte vinkat mig själv i boken.

Jag vill börja tala - så långt jag kan.

Familjen de Q. är norsk har över Normandie kommit till England, har där i 12 te - 16 de århundradet innehaft de högsta platser, o. samhällsställning, och ofta druckit ur upprorets, förräderiets bågare. Har i 16 de årh. stridit för idéer, liksom Frankrike England, Tyskland - Grekerna stredo för personliga intressen - och ofta dolt sig under andra namn, och åter krupit fram. Med en stor man "föll trädet" och sedan dess ha blott en massa små skott skjutit på dess stam.

(forts. till 26/6 -20)

I ungdomen rymde han därför att förmyndarne mekaniskt, oförstå-
ende, genomförde allt, och skolföreståndarn var en "samvetsgrann
medelmätta", pinade de unga med att genomföra sin medelmåttighet,
Aldrig en fristund, ingen lekplats, ingen luft - hans hälsa
börjar lida och en apotekare börjar sina misslyckade kurer.
de Quincey kysser dampporträttet över kaminen i sitt rum och
rymmer. - I skolan hade ändå talats litteratur och ingen -

(x) Och barnet från "vi äro sju" är hans hushållerska. hon
är vacker - "honey svit giv mal ej pense" säges

I London har han med Ann ofta genom smala tvär gator blickat
mot norden, alltid mot norr och långtat dit, till Grasmere!
där står hans hydda hans lycka nu!

3.

städs sednare har han mött det intresse och det sjelvtändiga
omdöme i litteratur som hos dessa gossar. - Sedan "London-
lidandet" - och sedan Oxford - han är försonad med sina förmynd-
are.

Han har för vana att tvätta sitt hår var dag med kallt vatten,
och en gång somnar han med vått hår - vaknar med tand- och
ansiktsvärk som ej upphör på 14 dagar En vän råder honom
att taga opium och intet kan beskriva den lättnad han känner,
smärtan är borta och de behagligaste sensationer infinna sig
- motsvarande det djupa fallet efter. Han anför som anledning
till fortsatt bruk sin nedstämda sinnesstämning efter Londonlidand-
et, det där sedda.

Först tages ~~det~~ tisdag och lördagaftnar - det är operaafton!
Det berättas vad det är att i en sådan sinnesstämning höra
Grassini, en sångerska, där hon utgjuter sin passionerade själ.
Det är ett misstag att tro det är med örat man 'communicates'
med musik, det är med 'the minds' (sinnenas) reagerande på
det örat uppfångat nöjet är uppbyggt. Opium stärker sinnets
aktivitet, därför en så stor njutning. Och han går helst på
galleriet där det sitter italienskor, han hör dem under mellan-
akterna tala, och åter är det en njutning, språkets musik,
och ju mindre man förstår av ett språk dess mer är man känslig
för melodin eller hårdheten i det.

Det var hans operanöje, men ett annat nöje som fanns endast
på lördagaftnar stred med det. Han är lika fri alla dagar men
han känner solidariskt med alla som på lördagen få vila, frid.
Han går då till marknadsplatser där arbetarn gör sina uppköp
för vecko-

forts.

30/6 -20

Min vän.

Du sade jag får skriva, - tre brev har jag fått - och det vilar att skriva.

Vet du, jag tror Balzac i barndomen lärde medkänsla, hela sin konst - de som växt upp nu (Måns. H.) äro ett jag, deras barn få åter hårt - bli mjuka. Men det är bäst att makar skiljas - när det skall så vara - - det barn som växer i striden mellan dem, där fantasimänskan underkuvas av förståndsmänskan som alltid har rätt, det barnet sitter tyst och skräm, måste dölja bli falsk.

Den som aldrig vågat säga hon höll av sin far!

Lilla Lisa Palm skriver ofta, "min själ är som en virvelvind, jag har att kämpa deremot" - så är det, naivt, men vad har Tanken givit Arosenius - sig ge naivt!

Hälsa din lilla brud

Helene

Ann-Marie är som ett litet färdigt ungt träd.

(delarna 4, 5 och 6 av referaten bifogade här:)

4.

lönen, han lyssnar till familjer som rådgöra och köpa och gradvis blir han bekant med deras önskingar svårigheter och tankar. Om lönen stigit litet, om ett kvart bröd eller löken är litet billigare är han glad - är det motsatsen tröstar opium. Någongång visas missnöje men mest är det tålmod, hopp och försoning med sin lott.

De äro mer filosofer än de rika. När han kan talar han med dem, när lönerna gå ned lider han med.

Strövtågen föra honom långt - och vad är tid för en opiumätare - han söker polstjärnans ledning för att hitta hem - dessa gator! det var en som förde genom en mans kök, 1804.

För dessa strövtåg har han betalat senare i sina drömmar (x) då alla ansigten och hans egen osäkerhet jaga honom i ångest och samvetsqual.

Således framkallar opium ej endast överksamhet och slöhet - opera och marknadsbesök voro en följd derav - men i sitt gudomligaste tillstånd söker han ensamheten, mängden, musiken äro redan för grova Han vars sjukdom det var att begrunda för mycket och observera för litet och som vid sitt inträde i universitetet nära på föll i en djup melankoli genom att ruva på de lidanden han sett i London gjorde ändå allt för att motarbeta denna tendens.

Opium ger lugn utan moln - lycka

"O, rättvisa, spröda, allt besegrande opium, som till rika och fattiga hjärtan lika, för sår som aldrig skola helna, för smärtans stötar som gör anden till rebell, bringar - balsam; - vältaliga opium som med din mäktiga retorik stjal bort orsaken till vrede, talar för dröjande medlidande, och i en natts himmelska sömn ger den skyldige mannen visionen av hans barndom, och händer tvättade rena från blod." -

(x) var det för strövtågen?

(forts. till 30/6 -20)

5.

"Du bygger på mörkrets bröst." - - -

"Och nu farväl, ett långt farväl till lycka, vinter eller sommar, farväl till småleenden och skratt, till sinnesfrid och lugna drömmar till sömnens tröst." nu börjar opioms lidande.

"Du tänker kanske jag är alltför öppenhjärtlig och meddelsam med min privata historia. Kan vara så. Men mitt sätt att skriva är nu att tänka högt och följa min impuls, snarare än att fråga vem som lyssnar till mig; ty om jag en gång stannar och överväger vad som är lämpligt att säga tvivlar jag snart att något är lämpligt." 52 års erfarenhet av opium, med 6 månaders uppehåll någon gång.

Gossens lidande i Wales o. London skadade ett organ som var svagt i hans system, magen, derav fortsatt bruk av opium. Det är en länk som binder liv och opium - det finns en annan. (phenomenon) Det sätt varpå opium verkade, det enda som kan meddelas låg i drömmarna, drömscenerierna som följde missbruket. Men naturligtvis tog dessa drömmar, drömscenerier sitt material, sina yttre linjer sitt stora ljus och skugga från dessa bottenlösa erfarenheter, vilka fårats så djupt i hjärtat i Londonlivets mäktiga brinnande ugn, i det aldrig döende eländets grepp.

= "Men sanningen är att ingen tid i mitt liv har jag känt mig nedsölad av beröringen eller närmandet av en annan mänsklig skapelse. Jag kan ej tro, vill ej, att något skapat som bär formen av man eller kvinna är så absolut fallet eller utstött att det att tala till det skulle nedsöla." Några av dessa kvinnor hade försvarat honom mot polisen som jagade honom från de trappor där han satt. "Men ädelsinnade Ann - bland dessa kvinnor låt mig finna ett mildare ord för att beteckna din ställning, vars godhet medlidande - sörjande för mig när hela världen stod emot mig - jag har att tacka för att jag nu lever." Han tänker alltid milt om Ann.

forts.

6.

Jag kan ej skriva om hans mardrömmar, vad skall du med dem! Alla ansigten han sett forskande på i London, allt följer honom nu. - Han prisar opium det botar lungshot, det eggas slöhet - vår tid ser annat.

För mig är han den unge vandrarn bland människor en stund.

Så vill jag leva och gå under.

Vet du, det de sagt om mig är inte sannt, jag har aldrig haft en oredig tanke, bara varit för trött på det liv som intet gav, som bjöd allt och ryckte det undan

"Läkaren" i Norge där jag var sjukast - före de åren var jag aldrig sjuk - sade jag grät på rätt ställe, skrattade på rätt, jag var bara svag.

Ekenäs. 1 juli (1920)

Min vän

Ser du jag faller så djupt, säger det jag inte vill säga.

Jag har det bra, Jag vill leva för att se din lycka, dina barn
- du skall hälsa henne, kyssa henne från mig - nej hon skall
inte tänka på mig

Jag har det bra nu.

Helene

E-näs 4/7 -20

Ett par timmars sömn på dagen och något stilla lägger sig över en, allt det goda, milda man fått, man ligger stilla och tackar.

Vill du inte se i mig en sjuk. Nätter vakade - ett par timmar, 3-4 sömn, det är ej nog månad efter månad - då griper som en järnhand om ens hjärta, det blir så vilt, det gör så ondt, ens liv drager förbi utan kärlek, barn.

Du gav ju så mycket godt, varmt, hur god var du ej - bara kärlek var där aldrig - hon sade det, hon hade ej kommit till en du älskat helt litet. Men jag vill ej mer begära jag vill böja mig för Gud som ej gav det högsta - jag ville göra ditt liv och hennes varmt godt - då blir mitt helt igen. Och jag river sönder allt jag är sjuk! Ej nu mer - jag har böjt mig.

Vet du - 10 dagar utan brev - det är intet, men jag tror du ej mer kunde förlåta. O, ett hur ovänligt brev som helst, men från dig! Jag kan ej sitta uppe, arbeta, jag tror min kraft är slut

Give livet, och döden, dig allt godt, du har varit god mot mig. Jag är ju bara en sjuk, Einar.

Du sade du ville döda dig om hon gick - då i höst - du önskade det men jag försöker nog bli frisk - jag vill taga ett grand om jag får. Ej så ofta, bara jag vet du än finns - jag tycker du är borta

H

Vill du hälsa henne vänligt.

Och minns det var en annan än du som sände "Ann" ut i verlden då när jag var ung.

5 juli. (1920)

Min vän.

Jag fick ett brev i dag - tack du vet det var mycket men du vet ej vad det var. Liv! Jag hade varit så hård och talat om sorg när du skulle få ha det gladt. Nu har jag allt jag begär - giv en hälsning ibland.

Hälsa din vän.

Vet du jag har tagit för mycket sömnpulver en längre tid, det är kvävning hjärtbeklämning, stillastående - jag förstod ej, jag var sjuk, hjärnan arbetade under olidligt tryck. Nu skall du ha fred.

Jag skrev en dag min historia, ville du ~~en~~ skulle veta allt en dag - nu har jag rivit sönder den. En gång sägs (säg) nog allt, ty man är som en tjuf, en bedragare när man tager vänskap och där är något man ej sagt.

Nu skall jag börja tänka på arbete nu blir det bra igen. Jag trodde du var borta.

Det är morgon jag skriver nu genast - så slarvigt, vill säga det fort

Helene

9/7 -20

Einar

Nu står det underbara rum där jag levt ett år stängt, och konsten är gömd därinne - allt som i ett stängt skrin, jag kommer ej dit mer, ej på en lång tid.

Jag sopar, kokar (x) - fröken är bortrest, en månad kan det räcka. Prat från morgon till sen kväll om allt, om hurudana människor bör vara, Måns sångardrömmar, Arnim's lilla Barbara, och frågor. Jag är ej med, är ingenstädes.

Man kunde ha det så bra med en mor, men vad är det? Jag är väl för sjuk - jag vet det är sjukdom -

Två Linnankoski har lästs, en brutal och en mäktig, stark, i vadmalsrock utan prydnad. Vad är en Romain-Rolland för oss, vi äro starkare.

'Fröken' börjades praktfullt, en yta var för röd, allt litet som Magnus 'Vedhuggare'.

Stenman såg trött ut sade mamma - det är ledsamt ändå.

10de.

Ett kort, ett brev till den dagen, tack

Kanske är ett brev borta, av dina, mellan 22 dra och 5 te, men jag har fått så många, goda, varma. Nu bara en hälsning, med stilla tack, och hav fred.

Vet du jag har läst 5 te klassens kurs i botanik i sommar - så barnsligt - litet är ju läst förut. Ett latinskt namn täcks jag aldrig säga - när man vet så litet!

Har det godt nu - jag har det nog med.

Helene

(x) i min kammare här.

14/7 -20

Einar.

Jag hann ej svara på ditt brev sist - jag såg du hade det godt, hon är begåvad kvick, glad, du får det friskt och glatt - det är godt få vara glad. Vad jag förstår din ödemarkslängtan - med en.

Det är bra du får det godt.

19/7 20

Du förstår så mycket, ja, syskonsjälar - och en gång sade du vi begära allt helt - men Einar vi få ett stort sår i stället för ett hjärta

Tala milt till mig nu, säg allt. Du reder ditt bo, de "två åren" ha gått fort. Nu darrar min hand, säg allt stilla, och milt. Ser du en mänska vill allt godt och hon kan intet.

En enda stund var den här hos mig, du var sorgsen då, men jag tror den var min högsta lycka. Kroppens kärlek jag fått var ej det högsta, försvinner.

Där var sol i ditt brev och inte ville jag taga bort den, du skall ha den

Tack för de två första breven från Köping.

Jag vet inte vad där är i mitt hjärta intet förstår jag, är väl bara sjuk.

Jag går till min mor hon ger litet kärlek, livet ger jag för det, jag vill ej måla mer när du är borta från konsten - om du inte ber mig då skall jag än försöka

Einar, jag har nog kämpat, du vill ju vara min vän.

du säger kära vän

Helene

24/7 -20

Einar.

Det går nog. Jag har försökt måla litet på det utplånade. Satt en stund på gungbrädet en afton, det kom en stackare som talade musik en timme - "melodin är inte allt." hon tyckte om accordet och rytmen. Jag förstod, gjorde det till måleri - och jag har tyckt om Bachs fugor.

Om jag fick ett accord i den här som är bortskrapad - det röda blev Zorn.

Mamma har rest. Måtte du ha det bra och ljust

Helene

kl. 3.

Det kom ett brev, tack Einar

Blomman var så vacker, fin, kär - den du hämtade med rot är död. Vet du, Sakari gård var för mig döden, förintelsen.

(x)

Här är höststämning, allt är tidigt i år - det har varit en stor hetta, nu stormar det. Och det är ledsamt efter mamma, tomt - om jag kunde göra henne glad!

Nu måste jag hålla ut till hösten, jag skall ju vara med det är det man nu håller fast vid - här.

Jag vet du ha det bra nu - och jag får det med.

Jag blev så glad över den lilla blomman

Helene

(x) Näst 'Firenze' den starkaste i stämningen.

Ekenäs. 27/7 -20

Einar.

Wanda - Aase var så kära, jag vet vad småflickor kunna ge. Man vet allt om kvinnan om ej kärleken får en stöt hos barnet. Jag vet vad Ester gav, 10 år yngre än jag, glädjen, vänligheten, uppfinnandet, ej just ömhet - den kom sedan ett ögonblick och kvävdes.

Vi gamla ge så mycket ont då vi ge allt. Ann-Marie skriver åter - ett barns brev. Vad skall jag svara, jag kan ej se ett litet barn i henne, ungmön.

Det intryck ett brev gör det är inte orden, det sagda, det är det som kommer, dröjer ej kan slås bort - när det är färdigt har man vetat det.

Jag visste allt i Norge med från första dagen jag var där - människor röra sig, gå och något börjar som man ej vill, bara vet och ej tror, ej tänker på.

Nu vill jag måla min tavla, den är helt svart som 'Sakari gård', sedan är jag färdig. Det är 'Fröken' förstås, i en svartblommig spetssjal. (sic!)

Vad här stormat, vad luften flyttats så man tyckt man fördes med, och det var litet kallt överallt - man blir kvar i sin vrå hellre - du har varit vänlig där.

Jag tror nu min kropp kunde bli friskare, men min hjärna är trött - den som fick sova, fick ett svar.

Änder stå under mitt fönster, snattra fint - det borde vagga till sömn. Är det likt "Jämmersrumsgatan"?

28/7 Åter ett ^ψav Ann-Marie, hon målar, är "ganska nöjd" med det, säkert är det bra.

28/7

Jag har det så bra, intet fattas mig och jag får nog kraft att måla.

Vem är så rik som jag?

Men varför är det något vilt som tager mig, river mig med sig utan motstånd - Jag är så sorgsen om du blev olycklig vad skulle jag då ha. Var därför lycklig att jag kan få frid.

Detta är mitt eget innersta hjärta som talar, icke det sjuka Och jag skall försöka göra mamma lycklig i höst.

Allt är högsommarhårt, död färg. Hårt kan vara vackert när där är färger stämda mot varann - jag vill måla en hård tavla med ett stort uttryck. Jag vill se en ny konst, jag tyckte du skall ge den, kanske var det bara det hårda som fattades, något helt litet.

Det fattas ju alltid det sista i ett konstverk, det fulländade är dödt.

Och människan när hon böjt sig, fulländats. -

Ett brev! Du vill skriva lungt till mig. Du vill icke ge något svar, blott "mot varandra de värmde sig varma", och jag förstår.

de Quincey säger något till om 10-åringen, det sade jag ej.

Mänskan´

ψ brev

29/7 (1920, postkort)

E.

Nej, inte ville jag ha något hårt i konsten, ingenstädes. jag är bara så trött när jag inte sover, Stor, Tagande skönhet och massor det ger ro, som tavlan här på väggen. Men naturen ger hur den än är, den skapar nytt. Skall nu skriva till A-M, kunde ej förr för något - var må tala om sig. Här är bättre. H.

30/7 -20

Einar

Tack för blommor som stå hos mig nu. Deras finhet, vilda doft, det är Norden.
Det är min fest.

Ann-Marie hämtade dem från posten, allt gick bra. Jag såg hennes målning en god studie, och Modern, mer inspirerat. De trivs, 'naturmänniskor och 'mot varandra'.
Einar, vad har "tid" att göra med detta!

En var god, han lade handen på mig, 'älska mig' - läkarens makt. Och jag fick en kärlek att leva för. Efter 3 år sade jag jag -visste- förstod han var bara läkare - det var litet annat sade han, han var också trött och arm. Men en stund av gemensamt liv gavs den - Han sade han hade gjort så mycket ont han måste göra så mycket godt han kunde.
Jag skall försöka göra mamma glad.

31/7

Tack för ditt vibrerande brev, för att du talar vänligt till mig - är god i lyckan.

Hälsa Tyra.

Helene.

(Historien om de Quincey fortsätter; delarna 7 och 8 i samband med detta brev:)

7. de Quincey.

"Mot nattens inbrott gick jag ned till Greek Street och fann när jag tog mitt kvarter i besittning att huset redan hade en ensam beboare (?) - ett stackars barn utan vänner, troligen 10 år gammal, men hon tycktes uthungrad och sådana lidanden göra att barn se äldre ut. Av detta barn hörde jag att hon sov och levde ensam där redan en tid, och stor glädje uttryckte den arma när hon fann att jag skulle bli hennes kamrat under de mörka timmarna. Huset kunde icke kallas stort, det var icke bredt, men då det hade 4 våningar var det stort nog att ge ett starkt (vivid) (?) intryck av ekande ensamhet, och för bristen på möbel gjorde råttornas buller ett uppror (?) i hallen och trappan så att hon, det övergivna barnet, utom av kroppsligt ont av hunger och köld, hade tillfälle ? att lida än mer av den sjelvskapade rädslan för spöken. Mot denna fiende kunde jag lova henne skydd, en mänskans närvaro var i sig sjelv ett skydd, men av annan hjälp hade jag, ack, litet att ge. Vi lågo på golvet med en bunt lagpapper under huvudet, med intet annat täcke än en stor kuskmantel. Sednare funno vi på en vind ett gammalt sofföverdrag, en bit matta och några andra saker som litet bidrog till vår komfort. Det stackars barnet kröp tätt till mig för värme och för säkerhet mot spökfienden. När jag ej var mer än vanligt sjuk tog jag henne i mina armar vilket gjorde att hon vanligen var ganska varm och ofta sov när jag ej kunde det, ty under de två sista månaderna av mitt lidande sov jag mycket om dagen och kunde domna bort vid alla timmar.

- - -

Min sömn

(forts. till 30/7 -20)

8.

var värre än vakandet jag kunde höra mig sjelv klaga och ofta vaknade jag av min egen röst. - - -

Ibland kom husets herre plötsligt, ibland ej alls. Rädd för arrestering sov han var natt på ett nytt ställe. -

- Jag kom ibland över en frukostbisquit, men det stackars barnet tilläts aldrig träda in i hans 'kontor'. - -

Om barnet var en illegitim dotter till ockrarn eller endast en tjänare vet jag ej, hon visste ej sjelv, men hon behandlades som en tjänare. Så snart Mr. B. visade sig försvann hon i köket, borstade hans skor, etc. och vågade sig ej fram innan min knackning kallade. Om hennes liv om dagen vet jag litet, - - - i det hus vars enda innevånare för 19 år sedan var en svältande student och ett stackars vanvårdat barn. Hennes väg försökte jag sednare förgäves spåra. Bortsett från situationen var hon ej vad man kallar ett intressant barn. Hon var varken täck eller hade ett snabbt förstånd eller ett behagligt sätt. Men jag tackar gud att jag redan i dessa år kunde se bort från eleganta accessoarer när jag gav min tillgivenhet, enkel vardaglig natur var nog för mig, jag tyckte om barnet för att vi vore olyckskamrater. Jag kunde icke finna henne.

Men en annan person var där jag sökte med mycket djupare allvar - och djupare sorg - - - "Jag lutade mitt huvud mot hennes bröst och med ens sjönk jag ned på stenarna." - -

Jag vet ju vad du menar med 10 åringen, vad du lägger i det och Frödings ord - - mer än de Quincey.

Det var så roligt att skriva det.

1/8 -20

Einar

Här stå nejlikorna än, som T. plockat, tack!

Vet du jag är den minst säkra i höst, har ett föregående och nedåtgående. Det jag nu nångång målar på är skrapat, med par svarta hårda streck i, vet ännu intet om det

Blir det Guys sätt? jag är rädd, intet av Matisse medvetande av verkligheten är det. Bara svart.

Sidorow svarar intet på frågan om den gamla målningen. Calonius skall frågas i september om de tavlor han äger.

Här har sommarn stått så hård i blågrått och svartgrönt man har försökt se vackert i det med - men en afton blev allt mjukt, stilla. Om det fått förbli så.

Jag har nu sovit några nätter. Vet intet om framtiden.

Måtte allt vara mjukt och varmt hos dig!

Helene

9/8 -20

Einar

I min kammare är en stund frid ibland ett brev kan hämta den, såsom ett brev kanske hämtat liv den tid du bodde nära Sakari gård.

Nu bor du i en kär kammare, och där nära sover någon.

Dömmar du den som försökt förstå livets hårdhet - gud ger åt en sol, åt en hårt ger han hårt på lek, utan mening. Han ger för att vi skola vara snälla mot andra för att vi skola känna det, är det ej så. Hjärnan söker, söker, är så trött

Vill du inte förlåta, du som alltid förlåter - jag lutar mitt huvud mot din vänskap, det enda mjuka - och det stora medlidandet - jag går bara vilse när jag söker förstå.

Du får ditt eget bo du har varmt och fred - försök förlåta den som går vilse som aldrig finner vila, bo - som tager i det livet ger och intet förstår. Tag inte bort det enda jag har, det enda jag håller av.

Om du hade ditt bo, om allt ren vore frid, då skulle ej hårdheten mer taga om mitt hjärta tror jag. Einar, gå ej ifrån mig.

Hälsa henne varmt, låt henne ha fred. Jag är så vilse hjälp mig - arbeta vill jag, och håller av dig till slutet. Låt mig än ha en liten mjuk plats i världen

Helene

Vet du vad förtvivlan är.

11/8 (postkort 1920)

E.

Här är bättre, i dag, i går målades åter, det ger jämvikt

Du har nog sett jag varit sjuk i sommar

Nu försöker jag arbeta, till vilket pris som helst.

H

Tack för brev

15/8 1920

Einar.

Häkli skriver fint och är en idealist, det är bra du funnit honom och gett honom, som mig, allt vi behövde.

Tack!

Fösöker hålla fast vid arbete, har varit sjuk.

Naturen är alla dagar densamma nu, ett blygrått moln över en, just nu spegellugnt med en ensam flytande mås på mörkgrönt vatten - den ser ut som en svan, en underlig fågel - något du kan måla, jag ej.

Du går till ödemarken, den står vacker för min syn. Och du går av hela ditt hjärta - och med min välsignelse.

Stenman inbjuder personligt, artigt, smickrande, till höstutställningen, jag har svarat jag har ett givet ord, allt är i dina händer. Jag är glad få vara med Er.

Han utställer fransk modern konst i höst.

Marie Wiik var här, tyckte om två Gauguin två Matisse, Guys var en dilettant. Sidorow har svarat, jag söker vidare på hans anvisning.

En hälsning!

Helene

16 de

Tack för ditt brev - jag vill nog vara med, nu vill jag nog. Jag tyckte en gång hon ställde mig utanför livet, det kändes hårt, men hon tänkte väl intet, hon hade lyckan. Du har varit god när jag var hård, jag tror på dig - du behöver ej skriva ofta, jag vet nog.

Helene

du behöver ej gå en din stämning för mig.

(delarna 9 och 10 av referaten om de Quincey bifogade här:)

9. de Quincey.

Det jag ej sade om 10 åringen var det jag sedan skrev, bortlämnade endast mycket om procentarn och huset sednare öden. En gång sägs än om flickan "hon är nu måhända en matrona med många barn i någon av Londons utkanter."

Jag har berättat på litet, kort.

I Shrewsbury, i väntan på diligencen är underligt. - "Månget sjelvmord som hängde i vågskålen har blivit utfört under intrycket av ett sådant öde, själsupprörande, smutsigt förfallet hem. - när jag vände mig inåt de ekande rummen, eller utåt den vilda, vilda natten såg jag London breda ut sina visionära portar för att taga emot mig som en förfärlig Acherons mun - - åter gjorde jag mig färdig att yttra ett irrevocabelt ord, att gå in på en ödets tortyrväg vars böjningar ej kan ses." - När han färdar från London till Eton är det på ett omnibustak, natt, han faller mot grannens axel, somnar, mannen lägger armen om honom.

Hustrun, M..., är hans allt sedan, hon gör det ödmjukaste arbete hon klagat ej när hans drömmar fatta henne. Hon serverar i lanthuset théet till 4 morgon - stängda fönsterluckor, vinter ute - en vinter skall vara kall, ge helt - hon sköter hans korrespondence hon skriver efter diktamen hans arbete i National-

(forts. till 15/8 1920)

ekonomi, hon sköter med fast hand hans ekonomi. Hans "fint utarbetade mardrömmar" fatta eld de bli aldrig ersatta, och han kan ej heller förmå sig att hålla löftet till förläggarn om en tredje del Confessions.

10.

Han ligger som en paralyserad, andligt, en tid. "Vad som än fattades i en vis mans lycka, jag skulle ge honom laudanum så mycket han önskar i en förgyld silver, om icke gyllene bägare."

Vet ej om du bryr dig om mer - jag har haft så mycket av boken.

Om du vet av någon sådan bok jag kunde köpa vill du vara snäll och säga det?

'Prinz av Homburg' är på väg hit, - böcker är ett godt sällskap. Om O. o. Bild ej vore så dyr och gav så mycket teater fick man kanske veta om böcker där. "Les Annales" ger nog bara frankt.

17/8 -20

Einar

Du skall alltid skriva aldeles som du känner då just är du kvar - och då får jag vara med i det mjuka varma, får känna det.

Jag började en gång hålla av henne, före jul, men hon blev liksom borta.

När hon nu är vänlig är det godt - jag får säga Tyra - till mig säger den lilla unga vad hon vill.

Jag är hennes vän på mitt sätt, om jag en gång kan skall jag skydda henne - och när du talar om allt är jag med i det ljusa varma, det är att ge.

Er färd var lycka, och vad hon är stark!

Nu skall du få tänka på henne - och arbeta.

Helene

Hälsa Tyra.

sednare 17/8 (postkort 1920)

E.

Just nu ett besök av Hr. S.mans medarbetare Hr. Ingelius han ber enträget få köpa alla mina arbeten till mitt pris. Jag har svarat att det är en hederssak för mig att sända dem osålda till utställningen, men måste lova skriva det i slutet av veckan. Intet kan ändra^ψ hederskänsla, det gör mig ont att säga nej till en hjälpsam, men har jag ej rätt.? och det erbjuds honom först.

H.S.

Måste lova tala med arrangörer

ψ min

21/8 1920

Einar.

Du skriver så vänligt. Vet du en liten, liten dvärgbjörk som var i mossan kring nejlikorna har jag planterat och den står grön.

Ja, här regnar och det är ljumma blixtar framför trappan när man sitter på gungbrädet, det har nog tyngt i sommar. - Ann-Marie säger när det regnar "Nu har Helene det bra" och jag har - hennes sympatiska mamma var här. Och jag sade det jag tänkte "orkar A-M med målning?" - hon är ju trött efter en timme. Hård kritik trodde modern hon ej skulle orka med, men jag tycker om hon har dig som förstår och kärlek till arbetet har hon nog.

I natt tänkte jag om jag kunde få ungdomen tillbaka är det saker i livet jag ej gav, jag bytte ej. Är det ej rikedom.

Det är redan aftnar då träden stå stora i dunklet som när man i barndomen i Sjunby vagnen åkte hem från bjudningar som parken och den okända skogen utanför.

Hamsun minns jag, naturen är han sjelv.

Nej sänd ej böcker nu så kärt det vore mig - portot är värt en bok, säg vad jag skall köpa, jag är rik i år.

Stenmans mjuka vältalighet har jag svårt att förstå, han vet jag vill vara med Er. Det gäller konkurrensen ej mig - jag måste lova tala om det med Er, därför sade jag till dig (ingen annan) och det ändrar intet. Måste lova svara skriftligt.

Nu är där snart en födelsedag - den 6 te tror jag - men då är du i skogen - får jag be dig köpa något som gör dig glad, jag kan ej. En promess på A. Bokhandeln skulle bara se underligt ut.

Vad jag gerna vill skriva om de Quincey men det blir så splittrat när jag söker från början igen, allt om 10 åringen är sagt och om Ann, om hustrun finns ej mycket.

Farväl Einar och Tack, god tid i skogen!

Helene

Jag läser Homburg, han svek i sin starkaste punkt - som jag - jag ville bara ge - när jag var lycklig. Du sade en gång "hon skall få lägga armarna om mig och gå!"

torsdag. (27(?)-8-20)

Einar.

Tack för brev och bok!

Färden, i fukt med tungt arbete, säger jag intet om, den är för henne hon får säga sjelv.

Jag är ju en trött och rädd! Lycka till!

Minns en afton du skrev om, du sökte vatten i mörkret, hade funnit stugan, och furan.

Jag visste nog vilken dag du res men måste göra allt när jag orkar.

Här kommer kanske en porträttbeställning, en ung fru. Mannen köper antikviteter.

Den jag målar blir ej nog personlig - alltid "Republiken" - jag målar så litet nu.

Om boken skall jag sedan säga precis vad jag tänker. Har slutat 'Homburg', den är psykologiskt och poetiskt fin ibland, mänsklig är han Drömmarn, entusiasterna kan ej ta en hård princip, när han får handla sjelv blir han åter stark - och den älskade får han fast han givit henne!

Stenman ville jag skulle sälja åt honom och sedan exponera var jag vill de samma.

Nej.

Farväl, hav det bra! jag hälsar dig varmt
Helene

Tar 'Choanerna' till jul.

31/8 -20

Einar

Medan du ännu bor nära post skriver jag litet. Tack för brev. När du är i skogen är det som i forna tider, man minns dem - då läste jag dina böcker med. - Men är din arm nu så stark? Du gav då idealet att leva för det sköna det mänskan ser och ger - men ser du vi äro kvinnor vi behöva en mänska En gav idealet att leva bara för andra. Den norska boken, 'Vinsnes', tycktes mig så torr, så utan värme, tills jag kom till de sista sidorna, "kjärligheden är den enda som kan ge något" Kanske därför hade han gjort det så tomt kring flickan hon gav så litet i boken tyckte jag. Som konstverk vet jag ej om den är så torr jag fann. Mindes Mitja Karamasov, värdshusscenen där var alltid något som bar en över. Jag har inte skrivit till Ann-Marie, jag har så svårt, hon har kommit så fint och jag kan ej tala öppet. Här målas på ett porträtt redan två gånger; fina drag blek leverfärgad hy, svart hår, fyllig, ung men verkar medelålder - behaglig. Den andra Tavlan med den oerhörda kampen är mig närmare mycket. Vi leva i rök (x), allt grått utom då solen och solfläcken på golvet är brandfärgad - köttfärgade astrar på bordet se brända ut, och så tungt! En natt tänkte jag ren lägga mig på golvet, som du sagt man gör i rökpörtet, så svårt är det att andas. Du var så glad du såg så vackert på färden från Haparanda, du tycktes så lung, så säker nu - lever på det du fått , tror.

Jag ser intet framåt ännu, jag får gå den andres väg - om jag kan - jag hade skimret då. 'Prinz v. Homburg' fick jag från Akad.Bokh. - är glad att ha den. Jag skriver inte mer om de Quincey det skulle bli bisaker. Jag ligger och skriver så illa Är aldeles ensam i huset igen, är ofta så. Nu skrivs väl ej på en tid Hav det godt - tack för kärt brev. Helene

(x) Ryssland brinner.

1 sept. (postkort 1920)

E.

Läste sedan jag sist skrev de sista sidorna i Vinsnes' bok och ser allt annorlunda, den är skriven för att föra dit - just efter allt detta fula som sägs om alla den döde med kommer det vackra när hjärtat veknar. En som känner livet och lidit, som får en stor lycka när han förlåtes allt. Så är livet, och i Norge såg jag det.

Förlåt H.

Förlåt jag sade innan jag läst

Einar.

Vad jag blev glad och häpen över ett brev, jag trodde du var långt i skogen. Och hur illa jag förstått, jag trodde du ville stämpla sjelv, något så oerhört tungt - nu talas om "karlarne". Jag gratulerar dig i dag! allt godt!

Nu läser jag andra gången Vinsnes när jag fick sympati - det var mig så emot detta att i hela tåget till graven ej var en som haft en känsla, som fallit för den. Han drog undan täcket för allt lågt bara och deras kläder var ej gjorda åt dem, sådant såg han. Fint emellan, och slutet gjorde allt fint. Och flickan blev så vacker för mig med, hon var först så att intet fäste vid henne, ej rent, ej orent, hon var så överklig, men nu är hon en som ej fick kärlek, och hon orkar ej. Det sades i Norge "det är tusind gange bedre at gå som de ulykkelige end at falle var mand om halsen." men det är allt så hårt.

Jag har intet hört av Ann-Marie, vet ej om de flyttat in, det är jag som ej orkat riktigt denna sommar, fastän du varit så god.

Du talar om 'skimmer', det låter som ett avsked - du gav mig vänskap men jag kände ett litet skimmer en gång.

Nu går jag snart till min färglösa tavla, konstruerad, ingen gjädje, död. Den är nu målad med många fyrkantiga penseltag - intet av någon förebild.

Jag är något trött. Varför sattes mitt namn först i notisen i H.bladet, det skulle vara sist.

Är skogen frisk - hav det godt, jag är rädd om dig mer än du vet.

Helene

Här är novembermörkt, kanske av rök och nu är vassen gul. Tack för brevet, där var mycket i det, så snällt mot mig. Marie W. säger Stenman har de franska tavlorna här nu.

9/9 -20

Einar

Du säger vi tycka helt olika om boken ja - jag har blivit hård. Jag vill nog taga allt vad livet ger, inte klaga, det gav mycket - men mitt huvud är så trött, något är trött.

En gång ville jag gå "kjaerlighedens vej", om jag kunde försöka än.

Jag läste 'Et gatokryds' om igen, vad den blir vacker mot slutet. Han hade någon! Och nu skall jag läsa 'Renate Fuchs'.

Du tror man kan "arbeta på" att allt blir som det är - jag tror kärleken står utom viljan. Men om man håller varandras hand och går som du går i skogen, man ser ej långt, men vackert - skall ej två kunna gå så. Och du går ju inte ifrån mig, när allt blir gladt.

I går var Magnus här första gången - jag hade sänt "fröken" med hälsningar några dar förut - nog behöver han ju bli lycklig. Hon är stämmingsmänska, klok, god hennes historia är att hon ingen haft - vad hon är uppriktig! Det lockade henne hela vintern, jag bad henne gå - men kan det bli något, så förut påtänkt.

På torget gå två små ljushåriga, de hålla varann i hand, de sjunga. Vi ha valt oss ett fosterbarn var, min är vild, smeksam och kryper så hjälplöst till någon ibland - 'frökens' blir vacker lung, och sjunger. Vi leka så.

Vad Tyra skriver vackert om himmel och vatten, där är hon helt sig sjelv, glömmer hurudan hon är - hon är en författarinna. Oro ser hon, det är mycket vackert - starkt i färg med.

11/9

Nu fick jag brevet från skogsgränsen, du går dit in.

du dröjde kanske för att skriva - till henne, till mig (x)

Jag tycker du är stark i skogen, men ser svårt med, du sover där ute, det är så kallt.

Jag målar litet, allt blir nu platta ytor i 'Frökens' porträtt, svarta o. alltför kallgröna, och för våldsamt, stort, jag vill det annorlunda, kan ej. 'Frun' blir modellerad, brunt, violett, kanske jag fått hennes hudfärg fram. När allt är tungt skall hon tvinga en till arbete.

Jag längtar efter mamma.

15/9

Man ser på vinden, sydlig den skall vända elden från Finland - dit upp når elden ändå ej.

Och nu tror jag du snart är hemma, där är så kallt, och jag vill hälsa dig välkommen hem! till värme.

Helene

Jag tyckte i ett brev förut glömde Tyra sig sjelv, var helt omedveten, men hon rättade sig hastigt. Jag har alltid tyckt hon är så fast, sådan som stilen innan man läst. När hon håller av dig är det bra.

(x) karlarna gick förut.

I H.bladet har Stenman en vädjan till finansmännen, en reklam, Alla banker dåliga intet köps. Konsul Owen, dr. Caloniuse ge taylor.

15/9. (1920)

Nej, nu fick jag ett brev, jag kände det ju som du varit hemma! Vad du är glad över allt! Hälsa Tyra när du vill, jag vet hon är just sådan du älskar hon är. Det är jag som inte har den stora kärleken än, du skall tala om det varma till mitt hårda hjärta, och lära mig på 'kjärlighedens vej' glömma mig sjelv, vara glad över det jag aldrig fick. Bara så kan jag leva.

Över dr. Okkonen är du sorgsen. det är en barmhärtig sjukdom den ger illusioner och hopp. Blott för vännerna är det hopp-löst, de mista en kär.

Ann-Marie har nu skrivit, hon är så fin hon skulle skyddas för allt fult, ej behöva se det. Hon tycker jag "givit" något, det kan jag aldrig förstå - jag är en tiggerska bland främmande. Bara nångång möter jag en som ser på mig och jag tror jag skall få sitta vid dens sida en stund. Jag kan inte säga det till Ann-Marie allt.

Du tror för mycket om mig, ingen indisk tavla finns, bara ett huvud kämpas med. Det finns ej kraft att sitta uppe, och inte det som gör att man kan måla utan modell innan den präglats in i ens syn. Nu vill jag upp, måla.

Vad det är vackert i din skog, lyckan gör den vackrare än.

Här stå holmarna, parken, runda och dunkla, komma hotfullt nära när det skymmer, man ville ha någon att hålla sig till - På 'kjärlighedens vej' skall man inte tala så, inte vara rädd. Du skall vara lycklig och jag skall gå bland människorna, den stora mängden där alla behöva någon, där är jag inte ensam. Och du skall hälsa Tyra och låta henne vara glad och du skall vara med på min väg.

Helene

16/9 -20

Einar.

Jag måste skriva innan du är helt i skogen, jag måste säga hur vacker jag tyckte Tyras färgbild var i ord, där var en stark känsla i den för makter i naturen, som om hon sett något o. känt komma, oron i det. Nu är det varmt och ljust, men Einar, du skall vårda henne väl i ödemarken, hon skall också få bli lycklig.

Jag som bara kan leva för människor, som gråter i en skog, träden trycka mig ned, jag vill ju ändå hon skall bli lycklig, är inte så hård ändå. O, om allt kunde vara godt, skall vi ej tro det blir det.

Detta ville jag sända dig före söndagen förrän du går till skogen.

Du skall tro där jag har det bra, jag har det just nu

Vad du skall njuta där. Bara den sydliga vinden är inte bra nu - röken. Vet du allt har stått dödt, grått med kopparfärgat glitter på sjön, så överkligt. Nu är här frisk luft, sol första gången i dag.

Ditt epilobiumfält är målat, mjukt, starkt som din färg är, det är en tavla ren för mig, aldeles färdig.

Om jag snart fick drömma min indiska dröm, nu får jag ej, jag skall säga en annan gång, nu vill jag ha frid, för dig, för mig.

Du är ju min vän

Helene.

21/9 -20

Einar.

Undrar hur det är i skogen - och hur det sen´ är i hemmet - kan skogen ge intryck som förändra - ge nytt?

Friskt, gott måste där vara.

Kunde man hålla uppe denna kropp vad skulle man ej måla, i stunder då man känner, ser, - ett stort målarliv skulle fresta - så långt är jag. Och ensam förstår jag icke konst.

- Gifva mig - ville jag icke, är gammal, men allt vill jag ha helt - - -

Irene Leopold har i sommar berättat om "Dante översättningen", sökt upp mig, i går åter Venny S. Brofelt och Marie W. berättar om Stenmans kafé - det kallas så i Åbo.Und. Bilen såld - det är synd om en konstvän.

´Renate Fuchs´ har ej kommit än, men snart. Jag läser om Egypten - "intet är mer vilseförande än att stämpla ett konstverk som förelöpare till ett annat - konst skall förstås för sig inte jämföras" "Form lärs ej, den speglar det andliga."

Nu tror jag jag förstår Michel-Angelo, han lär anden, inte form

Den ´kallgröna´ är nu helt kubistisk, hur blev den det? ´Frun´ har något av jude, mjukt, moget.

Det regnar, det är roligt det är sällskap.

22/9

Nu fick jag ett brev fullt av livslust. Ja, vad kan jag få reproducerat? Hos Magnus finns de tre, två ´Nanna´, en ´Ulla´- (x) kunde oljemålningen ´Nanna´ tas, eller båda? Måntro ´Ulla´ blev bra? jag tror ej. "Spets sjalen" här är ej färdig. En studie hos Calonius, en leende, är kanske ej så illa. Jag sade 2 veckor till Konsul Owren och kan ej be om den nu. Men vill du råda, har du tid tänka, då följer jag allt. Eller vill du de alla föras till hr. (mag?) Lydecken och han väljer, eller hos Magnus. Skriv till honom vad du vill, jag är nöjd.

Skall man då verkligen ut? exponera. Det har varit så långt borta, nu är det nästan för nära. Jag har räknat 14 saker, om M´s vedhuggare kan tas i stället för ´Cirkusflickan´, Kunttu har ej svarat, det är nej. "Bilderboken ber jag om i november, om det nu går för sig.

På den lista jag nu sänder är 14 säkra om du gillar skissen av Nanna i olja, ´Spets sjalen´ och M´s "Vedhuggare" en gång exponerat förr.

´Fragment´ kan man ej finna, den finns ej i böckerna.

Om du visste någon annan, någon av dina, eller i Uleåborg? nej inte de. Om det fanns någon större målning, en äldre?

Nu vet jag ej om jag är på Hyvinge när du kommer hit ned, troligen. När jag lämnar Ekenäs res ´Körsbärstrådet´ upp till sitt hem, om du ej vill ha den hos Strindberg?

Jag minns visst ej hälften av vad jag ville och mina ögon svida, svida.

Nu vill jag ha brevet snart på posten, kan ej beräkna dit upp.

Skall vi icke ha mod när vi ligga slagna, skall icke ännu något ges!

Kommer "Firenze antico" med?

Tack för vackra vänliga tankar, för ditt brev.

Helene

ψ väljer

(forts. till 21/9 -20)

1	Kaja		
2	" ") Calonius	
3	" "		
4	Flicka i röd klädning		
5	Röda huvudet) Reuter	
6	Röda äpplen		
7	Nanna		
8	Nanna, teckn.	-	Reuter
9	Nanna ? skiss		
10	Ulla teckning		
11	Hetta, tempera		
12	Spetssjalen ?		
13	Sittande dam		Owren
14	Vedhuggare		M.S-K
15	Bilderboken		Stenman
16	Cirkusflickan		Kunttu

(x) och en liten oljeskiss av 'Nanna'.

Jag tyckte på sista brevet Ann-Marie var trött starkars lilla, hon är så ung. Jag försökte skriva lungt till henne. Min fröken som fick en hälsning ber om sin!

Ekenäs 26/9 -20

Einar

Jag tog en bok i hand, Marika Cederström.

Vad jag är trött på detta, -----
-finns då ingenting annat i världen mer, kan ingen älska en.
Vilken bok man tar bland de halvgoda, är det detsamma - vad
skall Renate Fuchs ge? Jag längtar att allt vore rent.

Jag talar så som jag förr hade talat Snart säger jag inte
det mer.

Jag har målat "Spetssjalen" målar nog än Det är penseltag,
och jag vet tror som du en fläck måste vara där den omedvetet
- man vet ju ej varför - kommit, den är vacker där, den måste
stå där. Inte alla förstå, inte jag, men du säger det och förstår.
Här är ändå något tomt i alla dessa fläckar, den inre sorgen
och tomheten - kan de två gå ihop.

28/9

Nu är du än i skogarna i dis och fukt, vackert talar du om
det - men jag hoppas du sover i stuga.

All den luften ville jag andas.

Här är varma dagar nu, det är bra tänker man, men så faller
stark dagg var morgon - faller den på en skogsmänska?

I går mötte jag 'Sierskan' på trappan - jag vet nu var hon
tar sin inspiration - där de Quincey tog den. Hon sade mig
jag skulle hålla upp krafterna, så mycket skall hända i mitt
liv än, och "lyckan är lika tung att bära som olyckan" jag
behöva kraft. Mig! Sådant groor i småstaden.

Och mamma tycks glad, hon vet nu jag kommer snart. Hon är ensam,
kan jag låta henne sluta sitt liv så - och jag är ensam.

Ingen tavla kan fylla ett liv och vad skall man ge när det
slocknat på vägen bakom en. - Jag har din vänskap, vet du vad
den är, den är bandet som binder vid livet och vid det som
gått.

Och min mor som behöver mig, som jag vill se glad.

En skrev till mig "måtte goda andar värna om dem" - andar,
andra, då tyckte jag han var borta, bara minnet kvar. Allt
har jag talat om, man kan ej taga vänskap och dölja något.

Så tungt jag talar till skogen, till lyckan där.

Ett ställe på 'Spetssjalen' måste målas ännu en gång, haken
mot fonden, nej fonden mot haken, där är felet - och kroppen
är ju bara ett mönster, rutor, penseltag.(x) Den måste bli
så. Och med porträttet är det svårt, där var något helt, mjukt,
men när röken är borta står allt hårt och hon har blivit vaxvit
- gul efter ett kort illamående, allt görs om.

Du talar så fint om bokmärket, jag har lidit så av att det
blev dåligt, men du ser långt, djupt, du ser vad jag kände
ville.

I dina tavlor har jag sett skönheten, och nu ville jag alla
skulle se och känna den. De äro ju de samma om de ej förstå
men du fick en glädje och de blev rikare.

Hav det gott. Helene

(x) för grann i sin isande köld.

Jag är helt ensam - fröken i H.fors.

(En skild papperslapp utan datering med följande lista och anteckningar:)

Schjerfbeck

- 1 'Barnporträtt'
 - 2 Studie tillhör Dr. E.Calonius
 - 3 " "
 - 4 "Flicka i röd klädning"
 - 5 Syskon i privatego.
 - 6 Röda huvudet
 - 7 Röda äpplen
 - 8 'Bilderboken' tillh. Hr. G.Stenman
 - 9 'Gosse' tillh. Arkit. M.Schjerfbeck
 - 10 Sittande dam. tillh. Konsul T.Owren
 - 11 'Nanna'
 - 12 dito skiss
 - 13 dito teckning. i privatego
 - 14 'Ulla.' teckning
 - 15 'Spetssjalen'
 - 16 "Hetta" tempera.
-
- 17 'Cirkusflickan' ? kr. J.Kunttu
-
- 18 Landskap med stora träd tillh. Konsul T.Owren
 - 19 Ex-Libris i privatego

detta är den lista S.Strindberg får med.

Jag skriver i mörker, på min säng.

Jag vet "intet" om pris. vill du i H.fors hjälpa med dem -
de få vara små.

30/9 -20

Einar.

Jag fick brevet där det talas om björkar, granar, som fällt över älven, det vandras, ensam. Allt är vackert.

Var sover du, nu?

Hade jag all kraft ville jag vandra så, vara ett med naturen - och en att tänka på - ingen velocipedfärd, men gå till allt som möter och leva i ren luft.

Mest rädd är jag när du vadar i mossar, kärr, sjunker till knäna - hur tungt det är - men allt, var rörelse är ett med naturen, njutning, man är lycklig.

Så roligt "Renate Fuchs" var något - tack, sänd ej än, den är beställd, fanns ej på lager. Här hittade jag Strindbergs ungdomsdikter - ej just mycket tyckte jag.

Och jag har med varit i en ödemark, min fröken borta (för att vittna i en skillsmässa där egentligen ingendera vid slutet vill gerna skiljas, det var en som kom emellan) - vattenbärserskan sjuknar, matbärserskan strejkar, jag har rågmjöl till gröt, mjölk, kokar äpplen med sirap, bröd, och jag lever godt.

Men jag blev trött

Tyckte du då verkligen om att jag pratade! ett brev.

1/10

Och då kommer sorgen, den kom i natt. Då ville jag fly, långt bort där jag aldrig skulle se någon. Gud hjälpe mig. Då måste jag hålla fast i något.

När detta brev kommer är du visst hemma, där möter andra brev, där möter en glad nyhet, du får nog tjänsten - och sen kommer du och säger farväl

Helene

2/10

I går sades 'det finns två lediga våningar', jag åkte ut - första gången sedan vitsippsfärden - och fann en om 7 rum och kök och en om 2 rum o. kök, pris 4.800. för den mindre. Denna stad passar ej mer - billigaste middagspris 150 i månaden, allt har stigit - det blir bra att komma till Hyvinge. Det här rummet är för litet för målning, jag ser det med porträttet och svårt är finna ett annat med allt vad jag behöver.

En värdinna som jag tycker så mycket som 'fröken' finner jag ej, hon förstår så fint.

I dag nordan vind - hur kallt är det ej där!

Träden skorpbruna och brungröna - och på vattnet har redan kommit de isiga krusningarna

En vinter till skulle bli tung - på samma bädd.

Här finns att måla, man kunde komma igen - nu kan man inte tänka framåt, man skall bo med mamma.

Det mörknar vid fönstret, på jorden, bara uppe i luften är ett gult sken - och alltid samma undran innerst i en, vad skall komma?

Du ser visst allt vad framtiden skall ge, och har ro, du har något att vänta

Jag ville ut, bort, måla där, jag är trött igen.

Tack för kärt, vackert brev!

Om du nu fick framgång!

Mitt smutsiga brev!

Helene

(forts. till 30/9 -20)

Nu tog jag bort mönstret från spetssjalen, enklare - bättre
? Jag sänder den till Magnus, vill du där se om den kan vara
med, den är trött dålig.

torsdag (7-X-20)

Einar

Du ger mig så mycket, du talar vackert till mig, du söver mig än - jag hör avskedstonen i det.

Den stund då våra själar möttes, då hon slagit oss, då sade vi intet ont om henne - det är den enda stund jag ägt något av dig.

Hon visade mig att aldrig var där ett litet, litet skimmer i det du gav förr - då hade du ej sänt henne.

Och gud gav henne rätt, han ger Er lyckan.

Jag måste ändå få ha något kvar av dig, vad har jag om du går - och jag vill du skall ha det bra. Du är ju så snäll mot mig.

Jag går till min mor, bort från arbetet, jag vet hur där blir - hon vill vårda mig säger hon. Våningen här fick vi ej, och den står på lös, osund grund - och på en sjuk kan ej ett dyrt liv byggas upp - bankerna osäkra nu.

Jag skall måla ur minnet på Hyvinge, fabriksfolk - om jag alls målar.

'Spetsjalen' tänkte jag sända när du bad mig visa nån' skiss, ja jag sänder den. Kan den tagas med?

Din tavla står packad färdig att avgå - dens vita flock har mött mina ögon var morgon i skymning el. sol, mjuk och mild. Vad du talar vackert till mig - för trodde jag allt vad du sade, jag bad om intet men jag tog - jag vill tro än, den sorgsna stunden här var sann.

Jag har bara intet jag bryr mig om arbete för. Du behöver intet. Och jag behöver någon att hålla av,
Helene

En gång skall jag försöka med porträttet än, det var måleriskt min förstördes av detaljer. - Och nu blev skogen kall! Vad du skriver snällt, långa brev. I dag är jag trött.

Se, jag skriver ont i dag, tänk inte på det, förlåt.

De säga de annoterat beställningen av 'Ronate', jag måste ta den, det är ju tyska mark - och du skall ej sända bort det hon givit.

Trodde ej 'Et gatskryds skulle gå upp till skogen

Och Hamsuns nya bok blir för dyr, 12.50 kronan. Häkli som Rimbaud behöver arbetsbullret för att själen skall arbeta - vi kvinnor vi sy, stoppa, vår själ arbetar. Intet kommer när vi vänta på det, ej inspiration ej dröm, ej kärlek.

Nu sänds "Spetsjalen", låt den sedan gå till Magnus som bestyr om ram, om den också ej kommer med.

Tack om jag får "Syskonen" det är fyra M. betalar frakt i H.fors. Nu har jag ej frimärken hemma för 'Spetsjalen'.

Kan ej hålla tankarna samman i dag.

9/10 (1920)

E.

När jag är sjuk vet jag ej vad jag säger, förlåt mig alltid, jag vill ju dig väl.

Måtte du få allt det du önskar, måtte hon få det - då får jag väl frid.

Måtte Ni få vara tillsammans ha det varmt.

Och när du är snäll mot mig har jag något vackert, kanske vackrare än hon, större och högre, allt blir sedan stilla och bra. Jag ville vara snäll och jag kan ej, djupast vill jag dig väl.

Helene

I dag kommer Ann-Marie, fru H. har skrivit så sorgligt det varit - "några dagar var allt skugga omkring mig" "jag behövde en påminnelse att tiden lider" säger hon.

11/10 20 (postkort)

E.

Här är allt bra. Tack för brev i dag, det talas om konst det är åter roligt du ser det vänligt, vackert - och jag tycker jag skall bort från det - En brun, frisk, glad Ann Marie visade sina starka, konstnärliga teckningar här, en storartat hel manlig profil, och några unga flickor, den första "modellen" där huvud och armar gick så vackert i samma rörelse. - Är så glad skogsfärden slutade väl, var rädd. Lycka till allt gott i höst. Här är stilla och lungt i min kammare nu, men det packas litet ren, brytes upp till nytt.

H.

Här är stilla milda dagar ned.

tisdag (12-X-20)

Einar

Det mörknar jag har ej det jag kunde haft om hjärtat varit mjukare, hjärtat är hårt - en röst har sagt 'visa dig god' - nej aldrig ljuga. Ett sådant hjärta måste ha det hårt tills gud givit det att mjukna. Det är min fars hjärta som ej kunde bära livet förrän de dagar han skulle dö.

Men jag skall just av ännu större sorg, den att ej mer äga riktigt detsamma lära mig ge henne kärlek, det är väl mitt mål det jag skulle leva för att lära Gud giva Er två en mild lycka, att leva under en blå himmel i dag ber jag det.

Jag kan ej nu läsa ditt brev till slut.

Jag visste 'spetssjalen' var en död målning.

Nu skall jag ändå läsa brevet slut

Nej, jag måste bara säga att ingen vän varit som du du gav ett skimmer, du fyllde utan jag tänkte derpå, du gav ännu när du älskade henne.

Det är henne jag måste lära mig älska, det är därför allt blivit så, jag måste lära mig älska den som får lyckan hel, böja hjärtat för henne. Får jag sända henne en hälsning, en vänlig.

Då känner jag jag är dig närmare det är något nytt som växer upp, något milt. Böja mig vill jag, hålla av Er begge.

Du skriver om konst, du har den samma, stora blicken där.

Och 'Sakari gård' var stor och hemsk för mig här 'Regn i Karislojo' vilken av dem var det manne

Ja, de voro starka, där var hjärta i dem om också färgen ej lyste så stark skön, men en annan skönhet lyste.

Vad du än får är du nu lika trygg.

Jag får intet tror jag, men jag har fått så mycket förr, jag har fått av dig - och detta är har varit liksom de tre sista ett oröns år.

Något som ej var klart för mig.

Ges det mig att mjukna, att hålla av, så målar jag väl än, dåligt eller bra. Nu går jag till mamma, ger henne vad jag kan, jag vet det är rätt. Måndag res jag.

Ser du jag har något skriva till dig som förr, du har varit så nära det är något utom det onda i mig.

Har det godt varmt

Helene

Bara min hårdhet mot dig sörjer jag, en stor sorg.

15/10 -20

Einar

Nu bär jag till Tyra min allra första lilla dåraktiga dröm, och säger du ensam fick kärlek men jag fick mycket godt, vill din man ge mig litet vänskap än så har jag det gott!

För nu kan jag säga det utan bitterhet. Det är mitt farväl till dig från ett litet rum där jag kämpat ett år med ett ont hjärta och där du satt och var snäll.

Tyra är så liten och ung och skall leva så länge än hon måste få kärlek.

Du tror mig inte, kanske, men jag går ju till mamma, och de två kvinnorna skall ha det gott, Tyra och hon, jag skall ge, i tanken, det jag kan utan bitterhet.

Jag håller av dig och du gav rikt - kanske målar jag än.

Tavlan avgår lördag tack för den som gav, alltid gav.

Allt ont om mig är sannt, men Einar låt mig nu sitta bredvid dig en stund - utan all bitterhet.

Einar.

Helene

Låt henne ha fred Här är allt glatt och gott.

onsdag (20(?)-x-20)

Einar.

Det gjorde mig så gott att det låg ett brev här måndags, jag gömde det och i dag i dagningen kunde jag läsa det.

Jag har hälsat mamma hjärtligt.

Det var om vacker natur och konst som förr, och här hälsade en blå tavla, en skog som lockar djupt in.

Och allt står så högtidligt, mamma med, nöjd att jag kom, och det blir nog bra, jag är glad att ha henne. Hon hälsar dig. För arbetet finner jag väl något.

Fröken följde mig, resan gick så bra - i norr stod hela tiden en tjockt svart moln, som en mur, i söder en blank skära som speglade sig så gammalmodigt i par sjöar - det var som man såg i barndomen.

E. du skall aldrig i ditt liv tänka att du gjort mig något ont du ville alltid gott, och gud - ödet säger du - ger den ena kvinnan en frisk kropp och själen blir frisk, en annan ger han något annat, mycket vänlighet värme - det är ej du som styr. (x)

Du hämtade en främmande mycket lycka. Var lycklig och lugn med Tyra, hon är ju god och snäll, och hon älskar dig.

Jag trodde det var en mycket tidig Millet, ännu akademi - och Othon Frierg tyckte jag var ryslig. Var så glad din artikel var där och att jag hört om den av dig, då jag förstår alltför litet finska.

Vill du stiga här in, så roligt - på färden ned till strid och framgång - så vill jag tro!

Tack för brev och allt. Nu skall jag packa upp mina böcker

Helene

Har din tavla kommit, jag tog den ej hit för en kort tid, den är försäkrad här.

Calonius har fört sina tavlor till Lydecken. Måla en tavla jag såg i Ekenäs, den sjuka Nanna - vet ej.

(x) Hur kunde jag taga emot vänskap när mitt hjärta var bittert, jag var ej sann, fick ej ta.

(På en skild papperslapp:)

Det berättas Sallinen är i Afrika och jag tror det passar honom bra, han gör det nog inte till bara grann färg.

Det är ledsamt med "Badande soldater" ledsamt när något annat blir sagt än just det man ville.

Undrar på en stor tavla som skulle tvinga mig upp - men det blir nog en liten som man bättre kan behärska.

Jag hälsar varmt H.

Undrar när du kommer - stig bara in, utan att säga när, om du vill, om det ej passar.

22/10 (1920)

Einar

Förteckningar över tavlorna går till Strindberg snart. Hr. Kunttu har intet svarat.

En forstmästare är du åter, jag har ej gratulerat förr än jag sett utnämningen i tidningen, har ej sett den än definitivt. Jag är glad när den kommer.

Icke mycket glädje har du av det du kallar min vänlighet, jag förstår det, du behöver jag skall vara lycklig.

Jag skulle vara det nu - men det jag kunde få och fått förr som gjorde mig lycklig är nu borta - och det är mitt fel - det är det lilla slutet i breven "en varm hälsning" och den skall ej ges om den ej är sann. Du sade du känner ej "riktigt" som förr.

Jag är ej frisk var ej på hela sommarn - hjärnan värker, hjärtat rycker hit och dit - jag är ju en utsliten målarinna, hjärtat blev tidigt slitet. Det var några som sade 'jag älskar' och sen 'det var intet ment', och jag har missförstått dig. Förlåt - Jag ville ju bara stänga in det i ett rum där det alltid skulle bli, det var ett litet, litet grand trodde jag en gång. Och så skulle du gå ut till liv och glädje, och jag skulle ha mitt rum, kärt och stängt - jag var dåraktig.

Men jag har ju förstått orätt - när allt var så varmt och ljusst och det var konsten och vänskap, också vackert, gott. I det vill jag nu leva och taga det du kan ge, och gör det glad.

Jag hade visst svårt att älska henne förr, men jag ville alltid hon skulle få allt godt, och det vill jag än i mitt hjärta, kan väl ej leva annars.

Allt ont har jag visat dig, du har sett mig driva för vind och i vågdalar - mina sjuka nerver.

Och detta är allt jag lidit av - lider ej mer, känner bara att Er lycka skall göra mig godt och ge frid.

Kanske kan jag bli mycket lycklig. Jag vet ej om du vill hälsa till henne just nu men nog kommer min varma önskan, att hon må få känna lycka, från hjärtat - är det ej kärlek? ej som din men en kvinnas.

Kunde det en gång bli som du förr kände det, vore jag lycklig, men intet osannt skall du ge. Du blir för mig något ljusst, gott, en verklig vän och en som ville mig gott. -

Jag förstår ej att en 'revolutionstavla' skulle lämnas bort av Häkli, för mig är det konst.

Jag tror Ni få stor framgång - och är glad få vara med Er.

Min sista tavla tyckte jag ej om, jag såg knappt det röda, jag var så borta. Här finns ett porträtt som får exponeras? men ej bra. Mamma hälsar dig och jag undrar hur mitt rum skall bli en atelier.

En vänlig varm hälsning

Helene

Hyvinge 26/10 (1920)

Einar

Nu är jag lycklig över att Ni äro det - och det känns gott - bevara henne väl.

Alla dagar blir ej festdagar - varför är man egoist, varför har en järnhand hållit om ens hjärta, hjärna, och viljan intet hjälpt. Men den håller ej mer.

Här har man rödjat i det gamla rummet, en fläck till atelier, och en duk är preparerad.

I böcker, bilder har du fört mig till en plats som de gamla vännerna ej kunna dela med mig - de äro goda vänner ändå - men du är alltid bredvid mig när jag ser en bild - ingen hade förr talat om poesi.

28/10

Du är god - tack för två brev.

Nej, att du sällan känner ett stort lugn du som alltid gav lugn bara med att du satt där bredvid en - och att du är ensam när du målar. Så är det när det givs som det ej finns ord för, det bästa givs.

Jag ville se Häkli och dig, alla tavlor.

Fin och sann är din blick för konst - den är död hos de flesta här och ute. Mycket prat, reklam, bio., har dödat den - det finns ej en eremitsjäl som du. Men den kan komma än, här måste alltid finnas ensamma drömmare i Finland med den låga, tunga horisonten dit man längtar och aldrig når.

Du talar om att jag finge ha "Firenze" här en tid, det skulle vara underbart, kärt, du vill göra mig glad - men sänd ändå ej, med den risk här är - sönderbrända kakelugnar med hål - och hur sända den hem sen så lång väg, till Taivalkoski. Tack du ville göra mig glad.

Ann-Marie tecknade jag så litet, det finns ej mer - Nu har jag haft en halvtimme modell, om du visste vad det är, en halvtimme tyngden lyft bort. Flickan som "inte är rädd för någonting."

Till konsul Owren skrev jag genast om landskapet, bad om ett kort till Torneå Guys kopian, så intig, (x) gav jag åt 'fröken'. Porträttet är dåligt och skär mot det andra i färg, violett o. brungult. Vilken är "Hyvinge flickan" i den jag nu tecknar?

Kan man ej be Stenman om något att fylla ut med sedan om det också ej är i katalogen?

Jag borde ha en stor tavla med.

Så har jag talt vid Magnus, är glad du sade det, han hjälpte snällt sist. Jag har bedt honom betala dig där allt som ges ut för mig - Jag vet du är var stund med Tyra - och nu har jag fått så mycket, tänk ej så mycket på mig.

Mamma hälsar, hon är starkare än förr och snäll.

Det är kallmörkt, grå granar stå mot himlen, jag kan ej gå ut, men allt väl. Allt gott åt dig!

Helene

Jag har sett på alla gamla bildböcker.

(x) kan ej vara med.

(På en skild papperslapp följande:)

rättelse.

tillhöra

Dr. E. Calonius

Konsul T. Owren

Herr G. Stenman

herr M. Schjerfbeck

? J. Kunttu

lördag (6(?)-XI-1920)

Einar.

En varm lyckönskan till dig! jag ser i dag du fått tjänsten. Mamma hälsar är "så glad du fått din önskan uppfylld." När du nu gifter dig säg Tyra jag önskar henne "det bästa - jag har ej flere ord för det. Du vet jag önskar dig det med - måtte du få ett hjärtas värme! Utom något här långt borta.

Det är ju överenskommet du får bestämma det som skall med på expositionen - är 20 talet så nödvändigt så tag. Jag bad konsul Owren svara dig om 'landskapet', för att skynda, för katalogens skull - kanske vill han ej.

Här målas nu en studie av två fabriksflickor, stor, vad blir det? jag vet inte sjelv - alltid detsamma tycker jag, det Hyvinge gav som typ, som ljus. Jag har aldrig förstått konst, bara litet andras - har levt med mänikor bara, i mitt inre.

Vad jag är glad jag sett dina tavlor Undrar nog på Häklis 'Ros', den yppiga - men kan ej gå, ej resa.

Vad Ann-Marie är lycklig, ett brev fullt av lycka kom i går, arbete, stämning, färg, kamrater - hon behöver ej tänka på det som gått, det kommer så mycket, så utan slut, ännu.

Du är så vänlig med tavlan, 'Firenze' men du vet nog jag ej kan taga, vill taga din stora kära tavla, du har givit mig den 'blå' med dina vackraste linjer, och denna din starkaste känsla skall stå i ditt hem - i verk starkaste.

Om du ej fått tjänsten hade jag fått låna den, rullad, en tid.

Jag börjar just Sillanpääs bok "det fromma eländet" och kan ej låta bli titta här och där. Det är som Kivi, men jorden är ej mer den rena renmossan, det är lukt av stuguliv, civilisation, i det jag sett, och bara ett ~~-flyttigt-~~ ovetande drag av poesi, mannen som står i rena skjortärmar en lördagskväll på gården har känt något, han vet ej vad.

Livet är det, mer har jag ej sett ännu.

Så har jag läst om igen en bok jag köpte 1887 i Paris, min ungdoms hemlängtsans bok, Kristian Elster d.ä. 'Solskyer', en forstmästares bok, en sökande mans. Och jag känner mig också stå vid målet.

Jag lever med mamma, jag försöker bara lyda - "ett barn skall lyda sin mor" - jag försöker få fred så, för henne. Så dystert här är, men det är enda vägen till fred. Jag har en önskan, att slumra.

Där borta i Ekenäs levde så barnsliga mänikor.

Bliv lycklig, Einar, bliv en stark man när livet går i vågor - och måtte där alltid falla in till dig en strimma sol.

Helene

vi har alltid gårdagens tidning
Här är mörkt, utan ljus.

10/11 -20

Einar

Nu fick jag brevet om stormen, om Taivalkoski, boken - det höll på att försvinna bland mammas gamla papper, vad det hade varit ledsamt.

Här är gott och bra, och en dag stod jag där ute, himlen revs litet i tu, det skyttade klart och jag kände en fläkt av lycka - sedan jag blev sjuk den första.

Själens band, som jag tyckt var sönder, lever där under, det lever längst, ännu efter oss. Hos mig lever något.

Man har kommit med en vild fantasi till mig, få ser hur det går - jag får ej tala om det för någon, jag som talat om allt för dig.

Målningen här blir som en skiss och något upprepat av det gamla, det borde arbetas på den ett år Den är stor för att jag hade lust måla stort.

Om du nu visste hur glad jag är för den boken du skriver på, så vinns nog segern. Och Sillanpääs bok blev ett inre liv, ett outvecklat, men som ändå sett Finlands sommar - natts skönhet, och den är Finland.

Du som är Norden, vad du ger vackert har givit mig vackert. Farväl nu igen Einar och hav det gott

Helene

Mamma arbetar för mycket men är nöjd.

Din namnsdag är snart, jag hinner än gratulera? vet ej.

11/11 (1920 postkort)

E.

Tack för brev och bilder, jag tyckte de var vackra - och raffinerade! Och tänk så har jag lämnat bort på min studie nu sist. Jag bad M. skaffa kilram 63 X 63, du får döma den. Visst får "Ex libris" tagas, om du tycker. Jag har jultid lovat teckna en Calonius, 5 år, har ett porträtt från Ekenäs att göra färdigt och har huvudvärk

Men mer frid!

H.

Har Velasquez boken här.

14/11 -20

Einar.

Jag gratulerar och önskar allt gott! Mamma hälsar.

"Arbeta intellektuellt" det var dit din båt skulle föra, framgång är ju ett yttre ting till slut -

Jag har slutat Sillanpääs bok, och tycker han är en lyssnare, en tänkare - de säga han är bara rå - han kunde skriva Hangtussa om han är poet - "Hiltu" är en fin blomma, och den burtkomne Fadern kan han skriva, tror jag.

Så har jag sett på de polska modärna bilderna, tycker det är ytligt - och på Velasquez, han lägger så vackert dagrar in. Och på Stenmans katalog! de gamla klichéerna Degas, Forain, Millet - jag sökte, sökte Picasso, Braque, Fernand Leger, fann ej, men en Guys.

Tror du "Ex libris" är för världen, för mig får det nog tas!

Jag har målat förstörande på min studie, den trötte målarens eviga kamp, allt förstör man, du har förstått.

En varm hälsning den 17 de

Helene

Hyvinge. 17/11 (1920 postkort)

E.

Här kan man vara till kvällen, och tidigt, hurudan jag än är.
I dag rätt bra, jag läste något gott.

Det blir intet tillskott i katalogen, allt är förstört och
porträttet dåligt, men du har ju lånat så mycket av de gamla,
och det blir 11 nya för publiken. Välkommen

H

Jag tänker ej på framgång för mig

fredag (postkort, på poststämpeln datering 26.11.1920)

E.

Jag hälsar och önskar lycka på vernissagen!

H.

Ber om en hälsning till Hr. Lydecken

måndag (29(?)-XI-20)

Einar.

Tack för brevet från den verksamma dagen, och tack för en vacker vit blomma i dag!

O, varför ger du alltid så mycket - men den är nog kär, det var en tanke till mig.

Jag hälsar alla som hälsat mig, Ann-Marie särskilt.

Ändå var lördagen så tung, och söndag morgon - men så kom Calonius med den lilla gossen - ett så fint ansigte! och det får jag teckna. Det är något att se framåt till, jag längtade just efter något sådant.

Den vecka som gått levde jag bara i Dostojevski, helt - hans liv, Idioten, Br. Karamasov, Ryssland, Don Quixote.

Är det inte Rysslands skönhet, charme att ingen är rädd att vara löjlig - dit hör jag.

Här är tunn vit snö, och blomman är bredvid mig, jag har det bra. Allt gott åt dig.

Helene

Det ligger en liten vers framför mig, en okunnig har skrivit den.

30/11 (1920 postkort)

E.

Det utklippet om det, som lyser som stjärnor, och om en sympatisk egen konst det var roligt att få, det kändes varmt och glatt. Nu är jag nöjd. Hälsa hjärtligt A.M. och hennes mor. Här är mörkt att måla just nu.

H.

Blommor stå vackra, friska

lördag (4(?)-XII-20)

Einar.

Nog har jag haft ledsamt denna gång - icke fått se dina tavlor upphängda, icke Häklis.

Blomman står som en hälsning men så tyst - och jag bävar, har du rest? nej, du är en vän.

Tack för allt arbete för mig. Jag vågade ej skriva mycket du var så inne i annat, i arbete, ville du skulle få ha fred. Men var är du. Jag är så trött i hjärtat, vill bara vara modig. Vad bryr jag mig om hur det går mig jag har varit beredd på ont, livstrött har jag arbetat detta år - och sjuk - vad har jag att vänta. Livstrött är jag i genomvakade nätter, det är sanningen under mina modiga ord men skall jag ej taga emot slutet som jag tog livet.

Nu fick jag ditt långa brev - så har du då motgång med och skänker storsinnt bort dina tavlor! Men Sakari gård, ett konstverk mot en kopia!

Och det vackra "Firenze" till mig, det är för mycket!

Vet du för mig har jag väntat intet gott, bara för dig hoppades jag.

Du går till Tyra, väntar där lycka och ro, du ville ej byta mot konsten o. framgång.

Jag kan inte gå och söka nytt, mitt hjärta är underligt trött - vad jag var vek.

Det är ej fram-

(sista delen av brevet fattas)

tisdag (postkort, på poststämpeln 7.12.1920)

E.

Ledsamt att du ej mår bra, måtte du snart vara frisk igen.
Jag har hört om ett sådant fall för länge sen, prof. Asp.
Jag gick just och gladde mig så och tittade ut mot tågen -
men en annan gång! Med hälsningar
Jag har ej modell.

H.

11/12 (1920)

Einar

Jag tror det gjorde mig gott att vi skildes just så - att det ännu var något att säga.

Brevet från Riihimäki gjorde mig gott, du kände så med.

Om det som är djupt, djupt har jag ej kraft nu att tala

Hav du ro - jag tror allt haft sin betydelse, det måste vara just så - och allt har en fortsättning.

Och - Tack! Vi skall söka ha ro.

Expositionen är ju öppen en vecka till! och "Firenze" är ej där, så illa.

Men här blir 'Firenze' min julhälsning från dig

Helene

Mamma hälsar ville ha fått 'prata mer med dig'.

20/12 -20

Einar

En god julafton, en julhälsning dit.

Helene

Här möter en liten julbok.. 'Firenze' "den starkaste" hälsar!
- tack för ett brev som förr.

(brev, enligt poststämpeln 29.12.1920, innehållande en liten
papperslapp med följande text:)

din julklapp!

H

sjuk

tack.

nyårsafton (1920)

Einar,

"Det första sticket" och "jag trodde på dig där." Jag är ju en sjuk, kan inte göra något bra, du sade det sjelv som vän - du var vän och jag ville inte bli en död last för dig. Nej, gå du glatt och fritt till expositionen om jag intet gott har - och har jag något så ville jag vara med. Jag blir bara så trött av att måla nu och får intet resultat.

Ann Maries brev gav ett stick julafton, du var kanske på väg ned, du gifte dig, och jag visste ej.

Jag har ofta sett in i tomheten när jag tycker jag inte kan älska Tyra som jag borde - och intet skall skilja er åt, inte ett brev som säger ett ord som är för den ena och ej för den andra. Då måste jag vara glad, inte får jag vara sorgsen, ingen tyngd skall läggas på dig, du har varit snäll mot mig. Vad jag menade väl i julbrevet!

- Sen kände jag bara den egna smärtan. -

Jag ville vara glad bara i konsten, taga det Tyra visat mig var det jag fått, Kärlekens ord bara för arbetet. Jag hade intet bättre att ge dig än att jag nu tog emot det glatt, jag har kämpat för det. Ger du mig bitterhet som svar - jag är glad åt det, du vill då jag är människa

Tyra skrämde litet en gångn / du älskar allt och då är hon just det som skall göra dig lycklig, det du behöver.

Jag kan inte skriva i sammanhang i dag

(brevet slutar här)